

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ KÜÇÜKBAŞ
HAYVANCILIK İŞLETMELERİNDE ÇALIŞAN
KADINLARIN BİLGİYE ULAŞIM DÜZEYLERİ
VE YAYIM YAKLAŞIMLARI
SÜRUR KIR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
KONYA, 2010**

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ
KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK İŞLETMELERİNDE ÇALIŞAN KADINLARIN
BİLGİYE ULAŞIM DÜZEYLERİ VE YAYIM YAKLAŞIMLARI**

**SÜRUR KIR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
KONYA, 2010**

Bu tez 03/03/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından
oy birliği /oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Cennet OĞUZ
Danışman

Yrd. Doç. Dr. Zeki BAYRAMOĞLU
Üye

Yrd. Doç. Dr. Mehmet FİDAN
Üye

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK
İŞLETMELERİNDE ÇALIŞAN KADINLARIN
BİLGİYE ULAŞIM DÜZEYLERİ VE YAYIM YAKLAŞIMLARI**

Sürur KIR

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman :Prof.Dr.Cennet OĞUZ

2010, 74 Sayfa

JÜRİ: Prof.Dr.Cennet OĞUZ

Yrd.Doç.Dr. Zeki BAYRAMOĞLU

Yrd.Doç.Dr Mehmet FİDAN

Bu araştırmada, Konya İlinin hayvancılık konusunda ön plana çıkmış ilçelerinden biri olan Karapınar’da küçükbaş hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınların bilgiye ulaşım düzeyleri ve yayım yaklaşımları ortaya konularak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Araştırmada kadın iş gücünün yoğun olarak çalıştığı Hotamış ve İslık Kasabası, Kayacık, Karakışla, Şabanlı, Ortaoba, Çiğil köyleri gayeli örneklemeye yöntemine göre seçilmiştir. İşletmelerin dağılımına göre ana çerçeveden örnek çekmede, tabakalı tesadüfi örneklemeye yöntemi kullanılmıştır. Kadın iş gücünün yoğun olarak çalıştığı küçükbaş hayvancılık işletmelerinde örnek hacmi 54olarak tespit edilmiş ve veriler anket metodu ile elde edilmiştir.

İncelenen işletmelerde nüfusun %51,53’ünü kadın nüfus oluşturmakta. Toplam nüfusun %52,06’sında aktif nüfus denilen 15–49 yaş arası grup oluşturmuştur. İşletmelerin % 97,84 oranında okuryazar oranına sahip olması bilgilendirme ve yayım faaliyetlerinin etkinliği açısından önemlidir. Gerek ekonomik gerekse sosyal kararlarda kadınların rollerinin de ortaya konulduğu araştırmada

eğitim seviyesi, arazi genişliği ve hayvan varlığının etkileri ki kare analiz yöntemi kullanılarak test edilmiştir. Eğitimin komşularla yapılacak olan işlerde karar mekanizmasına olan etkisi anlamlı bulunmuş diğer kriterlerin analizinde herhangi bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmada tarımsal içerikli yayım faaliyetlerinin eksikliği hissedilmiştir. Araştırma bölgesinde yaygın eğitim faaliyetleri dönem dönem yapılırken bu eğitim faaliyetlerinin konuları el sanatları ağırlıklı olduğu gözlemlenmiştir. Karapınar ilçesi küçükbaş hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınların bilgiyi algılama düzeyleri ve istekleri verilecek tarımsal yayımları değerlendirebilecek düzeydedir.

Anahtar kelimeler: Kadın, kırsal alan, tarımsal yayım, işgücü, küçükbaş hayvancılık,

ABSTRACT**MS Thesis****REACH TO INFORMATION LEVELS OF WOMEN WORKER IN SMALL
LIVESTOCK ENTERPRISES IN KARAPINAR DISTRICT OF KONYA AND
EXTENSION APPROACHES**

Surur KIR

Selcuk University Natural Science Institute

Department of Agricultural Economics

Advisor; Prof. Dr. Cennet OGUZ

2010, 74 Pages

JURY: Prof. Dr. Cennet OGUZ

Assoc. Prof. Dr. Zeki BAYRAMOGLU

Assoc. Prof. Dr. Mehmet FIDAN

In this study, it is tried to present solutions about extension approaches and reach to information levels of worker women in small livestock enterprises in Karapınar district of Konya. The Town of Hotamış and İslık Kayacık, Karakışla, Şabanlı, Ortaoba, Çiğil villages in which women worked as a labor-intensive have been selected as aimed. Stratified random sampling was used in determining samples according to the distribution of enterprises. Survey was made with 54 women worker in small livestock enterprises which women have worked as labor-intensive.

In reviewed enterprises, 51.53% of the population has constituted as the female population. 52.06% of the total population, called the active population between 15-49 age group constituted. Enterprises have literacy rates at a rate of 97.84%. This is important in terms of information and publishing activities.

In this study, the role of women have been put forward in both economic and social decisions. The effects of education level, land width and presence of animals were examined by using chi square analysis method.

The effect of education on decision-makers in work to be done with neighbors was significant while other criteria in the analysis did not show any relationship.

In the study, it was determined the lack of agricultural extension activities.

In study area, non-formal education activities are done periodically. It was observed that these issues of training activities were predominantly handicrafts.

It was determined that perceived knowledge levels and requests of worker women in small livestock enterprises in Karapınar can evaluate agricultural extension activities to be given.

Key Words: Woman, Rural area, agricultural extension, labor, small livestock

TEŞEKKÜR

Araştırma konusunun belirlenmesinden sonuçlanmasına kadar desteğini esirgemeyen Danışmanım **Prof.Dr. Cennet OĞUZ**'a, sabırla ve cömertçe bilgilerini çalışmama yansıtan **Yrd.Doç. Dr. Zeki BAYRAMOĞLU**'na ve Tarım Ekonomisi Bölümü öğretim üyelerine saygılarımı sunarım.

Yüksek lisansımın başından sonuna kadar, özellikle anket çalışmalarım esnasında beni yalnız bırakmayan **Veteriner Hekim Cemalettin GÜLNAZ** ve **Ziraat Mühendisi Mustafa TORUS**'a, benden daha çok heyecan ve fedakârlık içerisinde olan başta **Annem** ve **Babam** olmak üzere tüm aile bireylerime, tezin her aşamasında bana yardım ve ilgi gösteren **Eşime** ve bu çalışma nedeniyle ihmal etmek zorunda kaldığım oğlum **Mustafa Erdem** ve kızım **Ecrin**'e teşekkür ederim.

Sürur KIR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	ix
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Konunun Önemi.....	1
1.2.Çalışmanın Amacı.....	4
1.3.Çalışmanın Kapsamı.....	5
2.KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	6
3.MATERYAL METOT.....	10
3.1.Materyal	10
3.2.Metot.....	10
3.2.1. Verilerin Toplanmasında Uygulanan Yöntem.....	10
3.2.2. Verilerin Analiz Edilmesinde Kullanılan Yöntem.....	12
4. TARIMSAL YAYIM YAKLAŞIMLARI.....	15
4.1.Tarımsal Yayım Yaklaşımları.....	15
4.2.Dünyada Tarımsal Yayım Yaklaşımları.....	16
4.3. Türkiye’de Tarımsal Yayım Yaklaşımları.....	16
5. ARAŞTIRMA BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	18
5.1.Coğrafi Konum.....	18
5.2.Nüfus Durumu.....	18
5.3.Ekonomik Yapı.....	18
5.4.Tarımsal Yapı.....	19
6. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	21
6.1.İşletmelerin Nüfus Durumu.....	21
6.2.Nüfusun Eğitim Durumu.....	23
6.3.İşletmelerin İş Gücü Durumu.....	25
6.4.Arazi Varlığı, Tasarruf Şekli ve Üretim Deseni.....	28
6.5.İşletmenin Hayvan Varlığı.....	31
6.6.Üreticilerin Teknolojik Ürün Varlığı.....	33
6.7.Üreticilerin Tarımsal Bilgiye Ulaşma Yolları.....	35
6.8. İncelenen İşletmelerde Kadının Statüsü.....	36
6.8.1.Kadının Üretim Faaliyetlerine Katılımı.....	36
6.8.2.Aile Reisi Olmadığı Zaman İşleri Kimin Yaptığı.....	38

6.8.3.Tarımsal Örgüt Üyelik Durumu.....	38
6.8.4.Kooperatif Üyelik Durumu.....	39
6.9.Günlük Yaşamda Kadın.....	40
6.9.1.Kadınların Evde Üstlendiği İşler.....	40
6.9.2.Kadınların Ortaklaşa Yaptığı İşler.....	41
6.9.3.Kadınların Ev ve Tarla İşlerinden Arta Kalan Zamanda Yaptığı Faaliyetler.....	42
6.10. Kadınların karar mekanizmasındaki rolü.....	42
6.10.1 Komşularla yapılacak işlerdeki karar mekanizması.....	43
6.10.2. Aile reisinin ekonomik kararlarda eşine danışma durumu.....	44
6.10.3. Aile reisinin sosyal kararlarda eşine danışma durumu.....	47
6.11.Eğitim sağlık ve sosyal güvenlik açısından kadının durumu.....	47
6.11.1 Eğitim düzeyi.....	47
6.11.2.İncelenen işletmelerde yaygın eğitim durumu.....	48
6.11.3.Eğitim faaliyetlerine katılma durumu.....	48
6.11.4.Aile reisinin eğitime bakış açısı	49
6.11.5. Eğitici Seçiminde Cinsiyet Faktörü.....	50
6.11.6. Medya Takip Durumu.....	51
6.11.7. Sağlık Durumu.....	52
6.11.7.1 Sağlık Problemlerinin İncelenmesi.....	52
6.11.7.2. Hastalanma Durumunda Gidilen Sağlık Kurumu.....	52
6.11.7.3. Tarımsal Faaliyetlerin Sağlığa Etkisi.....	53
6.11.8. Sosyal Güvenlik	54
6.11.8.1. Kayıtlı Olunan Sigorta Kuruluşu.....	54
6.12. Kadınların Geleceğe Yönelik Beklentileri.....	54
6.12.1. Toplumsal ve Bireysel Beklentileri.....	54
6.12.1.1. Hayattan Memnun Olma Durumu.....	54
6.12.1.2. Evlilik Hakkındaki Düşünceler.....	55
6.12.1.3. Eğitim Hakkındaki Düşünceler.....	55
6.12.1.4. Kadınların Başka İşlerde Çalışmasıyla İlgili Düşünceler	56
6.12.1.5 Yapılan Yayın Faaliyetlerinin İncelenmesi	57
6.12.2. İş ve Ekonomik Durumu İle İlgili Beklentileri.....	57
6.12.2.1. Hayatında Yapmak İsteddiği Değişikliklerin İncelenmesi	57
6.12.2.2. Kadınların Tarım Dışı Çalışma Düşünceleri.....	58
6.12.2.3. Tarım Dışı Gelir Durumu.....	59
6.13. Televizyon ve Radyodan Bilgi Temini Durumu.....	59
6.14. Ki kare Analiz Sonuçları	60
7.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	62
8.KAYNAKLAR.....	69
9.ÖZGEÇMİŞ	74

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BM	Birleşmiş Milletler
TARGEL	Tarımsal Yayım ve Geliştirme Projesi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1.1	Tarım Sektöründe İstihdam Edilenlerin İşteki Durumuna Göre Oranı	2
Çizelge 3.1	İşletme Genişlik Gruplarına Göre Örnek İşletmelerin Sayıları	12
Çizelge 3.2	Erkek İşgücü Birimine Çevirmede Kullanılan Katsayılar	12
Çizelge 3.3	BBHB'ne Çevirmede Kullanılan Katsayılar	13
Çizelge 5.1	Karapınar ilçesinin yıllara göre nüfus verileri	18
Çizelge 5.2	Karapınar İlçesinde türlerine göre arazi dağılımı	19
Çizelge 5.3	Karapınar İlçesinde 2008 yılı tarla arazisi kullanımı	19
Çizelge 5.4	Karapınar ilçesinde 2008 yılı hayvan varlığı	20
Çizelge 5.5	Karapınar ilçesinde 2008 yılı yem bitkileri ekilişi	20
Çizelge 5.6	Karapınar ilçesinde 2008 yılı tahıl ekilişi	20
Çizelge 6.1	Nüfusun yaş grupları ve cinsiyete göre dağılımı	22
Çizelge 6.2	Nüfusun eğitim durumu	24
Çizelge 6.3	İşletmelerde İşgücü Kullanım Durumu	27
Çizelge 6.4	İşletmelerde kadın işgücünün toplam iş gücü içerisindeki oranı	28
Çizelge 6.5	İşletmelerde İşgücünün yaş gruplarına göre dağılımı	28
Çizelge 6.6	İşletme arazi varlığı ve kullanım durumu	30
Çizelge 6.7	Arazilerin sulanabilirlik durumu	30
Çizelge 6.8	İncelenen işletmelerde hayvan varlığı	32
Çizelge 6.9	İncelenen işletmelerin teknolojik alet ekipman sahip olma durumları	34
Çizelge 6.10	Tarımsal bilgiye ulaşım kaynakları	35
Çizelge 6.11	Bitkisel üretim faaliyetlerinde çalışma süresi	37
Çizelge 6.12	Hayvansal üretim faaliyetlerinde kadın iş gücünün oransal dağılımı	37
Çizelge 6.13	Aile reisi olmadığı zaman işleri kimlerin yaptığı	38
Çizelge 6.14	Tarımsal Örgüte Üyelik Durumu	39
Çizelge 6.15	Kooperatif Üyeliği Durumu	39
Çizelge 6.16	Kadınların Evde Üstlendiği İşler	40
Çizelge 6.17	Diğer Kadınlarla Yapılan Ortak İşler	41
Çizelge 6.18	Ev ve tarla işlerinden arta kalan zamanı değerlendirme durumu	42
Çizelge 6.19	Komşularla yapılan işlerle ilgili karar mekanizması	43

Çizelge 6.20	Seçimlerde oy kullanırken karar mekanizması	44
Çizelge 6.21	Aile reisinin ekonomik kararlarda eşine danışma durumu	46
Çizelge 6.22	İncelenen işletmelerde yaygın eğitim durumu	48
Çizelge 6.23	Talep edilen bilgilerin durumu	49
Çizelge 6.24	Eğitilmelere aile reisinin bakış açısı	50
Çizelge 6.25	Medya Takip Durumu	51
Çizelge 6.26	İletişim araçlarını kullanırken tarımsal konulara verilen ağırlık	51
Çizelge 6.27	Sağlıkla ilgili bir problem durumu	52
Çizelge 6.28	Hastalanma durumunda gidilen sağlık kurumu	53
Çizelge 6.29	Tarımsal faaliyetlerden dolayı sağlık problemi	53
Çizelge 6.30	Sigorta kuruluşuna kayıt durumu	54
Çizelge 6.31	Hayattan memnun olma durumu	55
Çizelge 6.32	Eğitim hakkındaki düşünceler	56
Çizelge 6.33	Kadınların başka işlerde çalışıp çalışmaması ile ilgili görüşler	56
Çizelge 6.34	Yayım faaliyetleri hakkındaki görüşler	57
Çizelge 6.35	İlerisi için düşüncelerinin durumu	58
Çizelge 6.36	Kadınların tarım dışında çalışabileceği meslek grupları	59
Çizelge 6.37	Televizyon ve radyodan bilgi temin durumu	59

1. GİRİŞ

1. 1. Konunun Önemi

Üretim faktörlerinden biri olan işgücünün değerlendirilmesi tarım sektörü açısından önem taşımaktadır. Kalkınmanın vazgeçilmezi olan insan, hayatın her aşamasında çalışmakta ve teknolojinin tüm olanaklarını kullanarak yaşamı kolaylaştırmanın yollarını aramaktadır. Farklı sektörlerde çalışmalarını sürdüren insanoğlunun hayatta kalabilmesi için vazgeçemeyeceği tek sektör tarımdır. Önemli oranda işgücü barındıran tarım sektörü aynı zamanda istihdam olanağından dolayı da vazgeçilmez sektörlerdendir.

Avrupa Birliği ülkelerinde tarımda sürekli veya geçici olarak çalışanların sayısı 1999/2000 yılı yapısal anket verilerine göre 13,7 milyon kişidir. Bunların 12,2 milyondan fazlası aile iş gücü olup, % 38'ini kadınlar oluşturmaktadır (Lineras 2003). Tarımsal işletmelerde düzenli olarak çalışan kadınların dağılımı da ülkesel olarak farklılık göstermektedir. Bu oran, en yüksek %34 ile İtalya'dadır. Bu ülkeyi sırasıyla İspanya, Yunanistan %13, Portekiz ve Fransa %9, Almanya %8 ve Avusturya %4 ile takip etmektedir (Fremont 2001).

Ülkemizde 2008 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre toplam istihdam içerisinde tarım sektörünün oranı %23,7'dir. Toplam istihdam içerisinde tarımda istihdam edilen kadınların oranı ise %45,9 dur. Kırsal kesimde bu oran %81,7'ye çıkmaktadır (TÜİK 2009). Bu oranlar bize kadınların tarım sektöründe önemli oranda emek harcadığını göstermektedir.

Tarım sektöründe istihdam edilenlerin işteki durumuna göre oranı çizelge 1.1. de verilmiştir. Buna göre tarım sektöründe istihdam edilen her 100 kadından 76'sı ücretsiz aile işçisidir. Kendi hesabına çalışan kadınların oranı ise %16,6 dır.

Çizelge 1.1 Tarım sektöründe istihdam edilenlerin işteki durumuna göre oranı (%)

		Türkiye	Kent	Kır
Kadın	Ücretli veya yevmiyeli	6,8	27,7	4,4
	İşveren	0,6	2,7	0,3
	Kendi Hesabına	16,6	19,5	16,2
	Ücretsiz aile işçisi	76	50,1	79
	Toplam	100	100	100
Erkek	Ücretli veya yevmiyeli	9,8	24,2	7,8
	İşveren	3,3	7,6	2,7
	Kendi Hesabına	67,9	58,1	69,3
	Ücretsiz aile işçisi	18,9	10,1	20,1
	Toplam	100	100	100

Kaynak : TÜİK 2009

Kadınların işgücüne katılımı, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir unsuru olarak kabul edilmekle birlikte, işgücüne katılım oranları yıllar itibariyle azalma göstermektedir. Kanunlardaki eşitlikçi yapıya rağmen, kadının niteliksel gelişimini ve işgücü piyasasına girişini sağlayacak gerekli mekanizmaların oluşamaması bu düşüşün önemli nedenlerinden biridir. Türkiye’de kadın istihdamı temel sorun alanlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir (Anonim 2009) .

Avrupa Birliği, istihdam, mesleki eğitim, terfi ve çalışma koşulları bakımından kadınlarla erkekler arasında muamele eşitliğinin uygulanması hükmünü kabul etmiştir. Bu nedenle, sektör veya faaliyet alanı ne olursa olsun tüm işlere, pozisyonlara ve mesleki hiyerarşinin tüm basamaklarına ulaşmada cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılmasını öngörmektedir (European Commission 1998).

AB’de tarımsal işletmelerin %20 si kadın iş gücü tarafından yönetilmekte iken ülkemizde bugüne kadar ücretsiz tarım işçisi statüsünden başka bir statüye layık görülmemekle beraber tarımsal üretimde oynadığı role göre hak ettiği yayım faaliyeti de sunulmamıştır. AB’ de kadınlar sürekli tarımsal iş gücünün % 38 ini oluşturmakla birlikte işletme tiplerine göre temsil oranları farklıdır. Kadınlar daha çok hayvancılık ile bağlantılı işletmeler, uzmanlaşmış bahçe işletmeleri ve uzmanlaşmış zeytin işletmelerinde çalışmaktadır (Keskin 2004) .

Konya, 2001 yılı tarım sayımına göre büyükbaş hayvan varlığı bakımından ilk 10 il arasında yer alırken küçükbaş hayvan varlığı bakımından birinci sırada. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen 2009 yılı aşı programına göre belirlenen hayvan sayıları dikkate alındığında, Karapınar özellikle küçükbaş hayvan sayısı ile Konya ilinde birinci sırada yer almaktadır. Tarımda çalışan kadın nüfusun çoğunluğu tarımsal faaliyet olarak hayvancılıkla uğraşmaktadır. Karapınar ilçesinde, özellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde kadın işgücü potansiyeli oldukça yüksektir.

Kırsal alanda çalışan kadın nüfusun yayım faaliyetlerinden yararlanmaları ve bilgiye ulaşabilmeleri özellikle kırsal kalkınma açısından önem taşımaktadır. Kırsalda yaşayan kadınların şayet iyi bir eğitim alması ve bu eğitimi tarımsal yayım faaliyetleri ile desteklemesi durumunda kırsal alanın hızlı bir şekilde kalkınması mümkün olacaktır. Bir ülkenin kalkınması, en geniş anlamda o ülkede yaşayanların yaşam standartlarının artırılmasını ifade eder. Ülkelerin sosyo ekonomik ve kültürel yapılarına göre kadınlara yüklenen roller ve kadından beklentiler değişmektedir. Kalkınma çalışmalarında kadınlar ve çocuklar toplumların en dezavantajlı grupları olarak kabul edilmektedirler. Türkiye de çalışma yaşamında ele alınması gereken grupların başında tarımda çalışan kadınlar gelmektedir. Kırsal alanda kadının emek yoğunluğu sadece tarımsal üretimde değil, aynı zamanda hane içinde de yüksektir. Ailenin yaşam düzeyinin yükseltilmesi kadının üretkenliğine bağlıdır.

Kırsal kesimde yaşayan kadınları, sosyal ve ekonomik yönden kalkındırmak için, eğitim ve yayım hizmetleri vermek, kırsal kesimdeki kadınların durum ve sosyal sorunları ile ilgili araştırmalar yapmak, çözüm önerileri ortaya koymak ve değerlendirme sonuçlarına göre yeni yöntemler geliştirmek kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Konya ili Karapınar ilçesinde kadınların %90'dan fazlası hayvancılık faaliyetleriyle ve özellikle küçükbaş hayvancılıkla uğraşmaktadırlar. Araştırma bu yönü ile kadınların mevcut durumlarını ortaya koymak ve yayım yaklaşımları içerisinde onların durumlarını belirleyebilmek açısından da önem taşımaktadır

1. 2. Çalışmanın Amacı

Araştırmanın amacı; kadın işgücü potansiyelinin yoğun olduğu küçükbaş hayvancılık işletmelerinde kadının bilgiye ulaşım düzeyi ve yayım yaklaşımlarının tespit edilmesidir.Çalışmada Türkiye genelinde hayvan varlığı açısından önemli bir yere sahip olan Konya'nın, küçükbaş hayvan varlığı ile birinci sırada yer alan Karapınar ilçesinde kırsal kalkınmada bugüne kadar ihmal edilmiş kadın iş gücüne bilgiyi aktarmada yaşanan sorunların tespit edilerek, yapılacak olan yayım faaliyetleri ile ilgili çözüm önerileri oluşturulması amaçlanmıştır. Araştırmamızda aşağıdaki konularla ilgili çalışmalar yapılmıştır;

- Karapınar ilçesi küçükbaş hayvancılık faaliyetleri ile uğraşan kadınların kendi ürettikleri ürünlerde pazar yaklaşımları ve kendi öz tüketimleri ortaya konulmuştur.
- Kadınların arazi tasarruf sistemleri içerisindeki oranı incelenmiştir.
- Kadınların eğitim çalışmalarına, özellikle yayım çalışmalarına katılma düzeyleri belirlenerek, yayım faaliyetlerine ulaşabilme durumları tespit edilmiştir.
- Hayvanların beslenmesi, sulanması, sağlığı, ürünlerin satışı, çoban v.s. gibi faaliyetleri kimlerin planladığı ve yürüttüğü ortaya konulmuştur.
- Kazanılan gelirin nasıl harcandığı ortaya konulmuştur.
- Yukarıda sayılanlar doğrultusunda ailenin yaşam standardının yükselmesinde en büyük katkının kimlere ait olduğu belirlenmiştir.
- Sosyal statü açısından ortaya çıkan farklılıklar belirlenmiştir.
- Girişimcilik ve örgütlenme konusunda kadınların yaklaşımları belirlenmiştir.
- Kadınlar hangi yayım yaklaşımlarına ulaşabildikleri ve hangi yaklaşımların onların gelir ve yaşam seviyelerini yükseltip toplum karşısında daha güçlü kılabilirdiği belirlenmeye çalışılmıştır.

1. 3. Çalışmanın Kapsamı

Çalışma genel olarak 7 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, konunun önemi, çalışmanın amacı ve çalışmanın kapsamı hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

İkinci bölüm konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların özet bilgilerine ayrılmıştır. Üçüncü bölümde, araştırmada kullanılan materyal ve araştırmada kullanılan yöntemler hakkında genel bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölümde tarımsal yayım yaklaşımlarıyla ilgili bilgiler verilmektedir. Beşinci bölümde araştırma bölgesi tanıtilerek yörenin doğal, ekonomik ve sosyal özellikleri hakkında genel bilgiler verilmektedir. Altıncı bölümde, araştırma bulguları ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur Yedinci bölümde çalışma genel olarak değerlendirilmiş ve çalışmanın amacı doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Oguz (1992) “Konya İli Tarım İşletmelerinin Hayvancılık Şubelerinde Kadın İş Gücü Kullanma Kapasitesinin Saptanması” isimli çalışmada araştırma alanında kadınlar genellikle süt sağımı, yemleme, sulama, sağlık, ağıl-ahır temizliği vb. tüm hayvancılık faaliyetlerini yapmakta olduğuna erkeklerin ise daha çok satın alma (yem, ilaç vb.) ürünlerin pazara götürülmesi gibi işletme dışında yapılacak işleri yüklediği konularına değinmiştir. Bu çalışmada ayrıca hayvancılık konulu yayım faaliyetleri götürülürken kadınlara yönelik yayım hizmetlerine yer verilmesinin gerekliliğine de değinmiştir.

Singal vd (1993) Hindistan’ın Haryan’a kırsalında yaşayan 120 aile üzerinde kadının iş statüsünü ve zaman kullanımını saptamak amacıyla yaptıkları çalışmada, tarımda İşlerin yoğun olduğu (Mart-Nisan) ve yoğun olmadığı (Ocak-Şubat) aylarda kadının ev işlerine ayırdığı zamanın değişmediğini tespit etmişlerdir. Ancak günlük çalışma süresinin tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu mevsimde arttığı, boş zaman uğraşları için ayrılan sürenin tarımsal işlerde yoğun olarak çalışılan sürelerde azaldığını belirlemişlerdir.

Oguz (1995), Konya İlinde kırsal toplum yapısı içinde hayvancılığın gelişmesinde kadının rolünün değerlendirildiği çalışmada , 40 işletmeden anket metodu ile elde edilen verileri incelemiştir. Araştırma alanında toplam iktisaden faal nüfusun %81.3 ünü tarımda çalışan kadınların oluşturduğunu , kadın iş gücünün kış aylarında atıl kaldığını ve bu atıl iş gücünün değerlendirilmesi için hayvancılık ve el sanatları gibi konulara önem vermek gerektiğini belirtmiştir.

Hablemitoğlu (1996) “Kırsal Ailede Kadının İş Modelleri ve Kararlara Katılımı” isimli çalışmada kadınların tarımsal faaliyetlere ve ev işlerine ilişkin kurslara katılamamakta olduğu, hem tarımsal faaliyetlerin ve hem de ev işlerinin yapılma zamanını planlayamadıkları anlaşılmıştır. Ayrıca kadınların sağlık, eğitim, aile planlaması olanaklarının geliştirilmesine ve tarımsal yayım, ücretli iş, tarımsal girdi, yönetim vb. konularda fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ihtiyaç olduğu; bunun kadınların aile kararlarına katılımının bir nedeni ve sonucu olabileceğini vurgulamıştır.

Fremont (2001), tarımsal işletmelerde düzenli olarak çalışan kadınların dağılımının ilkelere göre farklılık gösterdiğini, bu oranın en yüksek %34 ile İtalya’da olduğunu ve bunu sırası ile İspanya ve Yunanistan %13, Portekiz ve Fransa %9, Almanya %8,Avusturya’nın %4 ile takip ettiğini ve 15 üyeli topluluktaki diğer 8 üye ülkede de bu oranın %10 olduğunu bildirmektedir

Özgen ve Ufuk (2001) Dünyadaki tüm ülkeler demokratikleşmek, çağdaşlaşmak ve geleceğe katkıda bulunmak istemekte kalkınmanın odak noktasının insan olduğu gerçeği dikkate alarak, eğitimi en geçerli yatırım olarak kabul etmektedir. Durum böyleyken ,Türkiye’de özellikle de kırsal kesimde yaşayan kadınların eğitim açısından olumsuz koşullarda bulunduğunu bildirmektedir.

Demir (2002) Kırsal kalkınmada kadınlar isimli çalışmasında kadın iş gücünün durumunu kadınların gözüyle biraz daha detaylı ele almıştır. Örnek olaylarında yer aldığı çalışmada özellikle eğitim çalışması yapılırken kadın iş gücünün varlığı ihmal edildiğinin kadınlara kalkınma çalışmalarında cinsiyet körü veya cinsiyet yargılı yaklaşımların olduğuna değinmiştir.

Yıldırak ve ark(2002) Uluslararası çalışma örgütü Türkiye Temsilciliği tarafından yapılan Türkiye’de gezici ve geçici kadın tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşulları ve sorunları konulu araştırma Türkiye’de ki kadın iş gücü potansiyelinin durumuna önemli bir ışık tutmaktadır. Tarım sektöründe çalışan kadın iş gücüne geniş bir perspektifle bakılan araştırma tarımsal üretimde kadınların konumunu 4 grup altında toplamıştır. Araştırmada tarımsal üretimin kadınların sırtında olduğu söylenmiştir. Bunda da kırsal kesimde her ne olursa olsun kadın emeğinin bilgi ve teknoloji gerektirmeyen vasıfsız iş gücü olmasının da bir payı olduğuna değinilmiştir.

Özer (2003) “Kırsal Kalkınmada Katılımcılık ve Katılımcı Yayım” adlı araştırma kırsal kesimde yaşayan kadın iş gücü yayım yaklaşımları ile ilgili araştırmamızın bu bölümüne ışık tutacaktır. Katılımcı yayım faaliyetlerinin gerekliliği ve özellikle kırsal kesiminin temel geçim kaynağı olan tarım kesimine bunun uygulanarak tarımsal eğitim ve yayımın etkinliğinin arttırması konularına uluslararası tecrübelerle birlikte değinilmiştir.

Özden (2003) “Kırsal Kesimde Kadın Eğitimi” adlı araştırma da ülkemiz kırsal kesiminde kadınların üretimde önemli rol oynadıklarını buna rağmen kalkınmanın olanaklarından eşit pay alamadıklarını ortaya koyarak bunun nedenleri konusu

irdelenmiştir. Kadınlar tarımsal üretime çoğu zaman erkeklerden daha fazla katkı sağlamalarına karşın üretim süreci ve sosyo-ekonomik yaşamdaki rol ve katkıları göz önüne alınmamakta ve gerçekleştirdikleri üretimin resmi kaynaklara yansımadağı belirtilirken bununda temel sebeplerinin eğitim olanaklarından yerce yararlanamamış olmalarından kaynaklandığına değinilmektedir.

Keskin (2004) “Avrupa birliğı tarımında kadının yeri” adlı araştırmada Avrupa birliğı ülkelerindeki kadın iş gücünün durumu ülkeler arası kıyas yapılarak ortaya koyulmuştur. Bu araştırmada kadın iş gücünün aile içindeki konumlarının genellikle işletme sahibinin eşi olmasından kaynaklandığı, genellikle kadın iş gücünün erkek aile iş gücüne göre daha yaşlı olduğı anlaşılmıştır. Ülkemiz ile bir kıyas yaptığımız zaman Avrupa Birliğı ülkelerinde kadın iş gücünün küçük işletmelerde yönetici olarak görev aldığı da bu araştırmanın sonuçları arasındadır.

Türktan (2006) Kadın istihdamı zirvesinde yapılan konuşmada araştırmacı şu konulara değinmiştir. Kadınların kırsal alanlarda ücretsiz aile işçisi statüsünde çalışıyor olmaları, onların işgücü hesaplamasına dahil edilmesine olanak verse de, toplumsal statülerinin yükselmesine veya ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına fazla bir katkıda bulunamamaktadır. Kentlerde kadın işsizliğı ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Kara (2007) “Şanlıurfa ilinde kadınların tarımsal yayım çalışmasından yararlanmasına etki eden olumsuz etkenler” isimli araştırmada tarımsal yayım faaliyetinde görev yapan yayımcılar ile de anket çalışması yapılmış ve tarımsal yayımı hem yayım çalışanları tarafından hem de kırsal da yaşayan kadınlar tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmada kadınların bitkisel üretim çalışmalarından genellikle çapalama seyreltme ve hasat işlemlerinde yoğun olarak çalıştığı hayvansal üretimde ise nerdeyse tüm işleri kadın iş gücünün üstlendiğı ancak bu kadar yoğun çalışmasına rağmen yayım çalışmalarından erkekler kadar yararlanamadığı belirtilmektedir.

Oguz (2008) “The Role of Women in Horticulture ; The Case Study of Yaylacik Village in Konya, Turkey” adlı çalışmasında, Türkiye’de kadınların yayım çalışmalarından yararlanma düzeyleri ve kırsal kesimde kadının yeri , istihdama katkıları , kırsal da kadın faaliyetleri ile ilgili konuları Yaylacık Köyü örneğini dikkate alarak incelemiştir.

Başbakanlık Kadının Statüsü Gen. Müd. (2009) Türkiye’de Kadının Durumu adlı raporda gerek yasal boyutu ile gerekse istatistikî verilerle her açıdan kadının bugünün Türkiye’sindeki yeri ele alınmıştır. Bu çalışmada yer alan bazı rakamlarda çalışmamızın önemine ışık tutmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır. Türkiye geneli 2007 yılı verilerine göre kadın istihdam oranı % 22,2 iken AB ye üye 15 ülke varken % 59,7, AB üye sayısı 27 olduğunda bu oran % 58,3’tür. Ülkemizde 2007 yılı verilerine göre istihdama katılan kadınların % 47,3’ü tarım sektöründe, % 14. 2’si sanayi sektöründe, % 38,5’i ise hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

3. MATERYAL VE METOT

3. 1. Materyal

Konya ili Karapınar İlçesi küçükbaş hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınların bilgiye ulaşım düzeyleri ve yayım yaklaşımlarının incelendiği bu araştırmanın ana materyalini işletme yöneticileri ve sahipleri ile yüz yüze görüşmek suretiyle yapılan anketlerle elde edilen orijinal nitelikli birincil veriler oluşturmuştur.

Anketlerin hazırlanmasında daha önce yapılmış çalışmalarda kullanılan soru formlarından yararlanılmıştır. Anket yapılmak suretiyle toplanan birincil veriler 2008 yılı üretim dönemine aittir. Konu ile ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edilen verilerle beraber araştırma bölgesinde ve diğer bölgelerde yapılmış çalışmalar da araştırmamızda ikincil veriler olarak değerlendirilmiştir.

3. 2. Metot

3. 2. 1. Verilerin toplanmasında uygulanan yöntem

Araştırmanın popülasyonunu Karapınar İlçesinde hayvancılıkla uğraşan işletmelerde ki kadınlar oluşturmuştur. İlçe Tarım Müdürlüğü, Ziraat Odası ve bölge tarımı ile ilgili bilgi alınabilecek diğer kuruluşlarla, bölgede görev yapan sözleşmeli personelle de (TARGEL) görüşmeler yapılarak kadın iş gücünün yoğun olarak çalıştığı Hotamış ve İslık Kasabası, Kayacık, Karakışla, Şabanlı, Ortaoba, Çiğil köyleri gayeli olarak seçilmiştir.

Karapınar geneli küçükbaş hayvancılıkla uğraşan işletmelerin hayvan varlıkları Konya Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinden alınarak ana çerçeve oluşturulmuştur. İşletmelerin dağılımına göre ana çerçeveden örnek çekmede, Tabakalı Tesadüfi Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. Bilindiği gibi Tabakalı Tesadüfi Örneklem yönteminin iki temel amacı vardır. Birincisi, popülasyona ait verilerin doğruluğunu artırmak, ikincisi ise popülasyondaki farklı özellikteki işletmelerin iyi biçimde temsil edilmesini sağlamaktır (Güneş ve Arıkan 1988).

Tabakalı tesadüfî örnekleme yöntemine göre çalışılacak örnek sayısı aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanmıştır (Yamane, 1967).

$$n = \frac{\sum N_h \cdot S_h^2}{N^2 D^2 + \sum N_h \cdot S_h^2}$$

$$D^2 = d^2 / z^2$$

Formülde;

n : Örnek sayısı,

N : Populasyondaki işletme sayısı,

N_h : h'inci tabakadaki işletme sayısı,

S_h^2 : h'inci tabakanın varyansı,

d : Populasyon ortalamasından izin verilen hata payı,

z : Hata oranına göre standart normal dağılım tablosundaki z değerini ifade etmektedir.

Örnek hacminin belirlenmesinde % 5 hata payı ile % 99 güven sınırları içerisinde çalışılmıştır.

Belirlenen örnek hacminin tabakalara dağıtılmasında

$$N_h S_h \cdot n / \sum N_h S_h \quad \text{formülü kullanılmıştır (Yamane, 1967).}$$

Çizelge 3. 1. : İşletme Genişlik Gruplarına Göre Örnek İşletmelerin Sayıları (adet)

İşletme Genişlik Grupları (adet)	Ana Çerçeve'deki İşletme Sayısı	İşletme Başına Ortalama Hayvan Sayısı	Örneğe Çıkan İşletme Sayısı	Oran %
0-100	165	11,8	14	8,48
101-200	244	12,2	20	8,19
201-+	230	11,5	20	8,69
Toplam	639	11,8	54	8,45

Örnekleme sonucunda 54 örnek işletme tespit edilmiştir.

3. 2. 2. Verilerin analiz edilmesinde kullanılan yöntem

İşletmelerden anket yoluyla elde edilen veriler Microsoft Excel programına aktarılarak ortalamalar, yüzde hesapları bu program ile yapılmıştır. İki kategorik değişken arasındaki ilişkinin önemli olup olmadığı Khi Kare istatistiği ile test edilmiştir. Veriler Minitab istatistik paket programında değerlendirilmiştir.

İşletmelerde nüfus; yaş, cinsiyet ve eğitim durumlarına göre incelenmiştir. İşletmelerde bulunan nüfus mevcut erkek işgücü hesaplanırken, erkek işgücü birimi (EİB) olarak verilmiştir. Erkek işgücü birimine çevirmede, nüfusun cinsiyet ve yaş gruplarına göre işgücü başarılarını yansıtan katsayılar kullanılmıştır (Açıl ve Demirci, 1984, Erkuş vd. 1995) .

Çizelge 3. 2. Erkek İşgücü Birimine Çevirmede Kullanılan Katsayılar

Yaş Grupları	Katsayılar	
	Erkek	Kadın
0-6	-	-
7-14	0,50	0,50
15-49	1,00	0,75
50-+	0,75	0,50

Kaynak:Erkuş ve Ark, 1995

İşletmelerin iş gücü potansiyelinin hesaplanmasında erkek iş günü kullanılmıştır. Yörede tarımda çalışılabilir gün sayısı 280 olarak alınmıştır. Çevirmede ise çizelge 3,2'deki katsayılar kullanılmıştır (Oğuz ve Mülâyim 1997). Ayrıca bir gün içerisinde çalışma saati 8 saat olarak kabul edilmiştir.

Hayvan varlığının ortaya konulmasında mevcut hayvanları aynı bazda incelemek için büyükbaş hayvan birimine (BBHB) çevirme işlemi yapılmış ve çevirmede ise çizelge 3. 3. 'deki katsayılar kullanılmıştır (Erkuş ve Ark, 1995).

Çizelge 3. 3. BBHB'ne Çevirmede Kullanılan Katsayılar

Hayvan Türü	Katsayılar
Boğa (kültür-melez)	1,40
Boğa (yerli)	0,70
Öküz (kültür-melez)	1,20
Öküz (yerli)	0,60
İnek (kültür-melez)	1,00
İnek (yerli)	0,50
Buzağı (kültür-melez)	0,16-0,20
Buzağı (yerli)	0,12-0,16
Dana (1 yaş) (kültür-melez)	0,50
Dana (1 yaş) (yerli)	0,25
Düve (2 yaş) (kültür-melez)	0,70
Düve (2 yaş) (yerli)	0,35
Koyun	0,10
Toklu	0,08
Kuzu	0,05
Keçi	0,10
Oğlak	0,05

Kaynak:Erkuş ve Ark, 1995

Kadınların statüsünün tespitinde üretim faaliyetlerine katılım, karar almadaki rolleri ile örgütlenme yapısı birincil verilere dayanılarak incelenmiş ikincil verilerle birincil veriler desteklenmiştir.

Araştırma alanında Tarımsal Yayım çalışmalarında Geleneksel Tarımsal Yayım yaklaşımı hakimdir. Geleneksel üretim tarzına dayalı olan bu yayım yaklaşımı 1950' li yıllardan beri uygulanmaktadır. Yöntemin temeli, çiftçilerin kullanacağı ve üretim artışı sağlayacak olan bilgi ve teknolojinin merkezi yönetimde var olduğu ve bu bilgi ve teknolojinin çiftçilere transfer edilmesi durumunda üretim artışının gerçekleşeceğidir (Kumuk ve Oktay 1994).

Kadınların tarımsal yayım yaklaşımları ve bilgiye olan ihtiyaçları belirlenirken birincil veriler esas alınmıştır. Bölgede görev yapan TARGEL personelinin görüşleri araştırmamıza ışık tutmuştur.

Hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınların yeniliklere olan duyarlılıklarını ölçmek için kullandıkları teknolojik aletlerin varlığı ve iletişim teknolojilerinin kullanımı değerlendirilmiştir.

İncelenen işletmelerde çalışan kadınların tarımsal yayım süreçleri ve yayıma ulaşimleri geleneksel yayım yaklaşımı kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Geleneksel yayım yaklaşımı daha çok gelişmekte olan üçüncü dünya ülkelerinde uygulanmaktadır.

4. TARIMSAL YAYIM YAKLAŞIMLARI

4.1. Tarımsal Yayım Yaklaşımları

Tarımsal yayım yaklaşımları literatürde Yeniliklerin yayılması ve katılımcı yaklaşımlar olmak üzere iki ana başlık altında sınıflandırılmıştır (Anonim 2008) :

1. Yeniliklerin yayılması Yaklaşımları (Yukarıdan aşağıya yaklaşım)

Tarımsal yayım metodolojisinde yeniliklerin yayılması ile ilgili birçok farklı model bulunmakla beraber bunların hepsinin en önemli ortak amacı: belirli yeniliklerin ya da teknolojilerin çiftçilerin ikna edilmeleri yoluyla yayılmasıdır.

- **Geleneksel tarımsal yayım yaklaşımı**

Bu sistem üçüncü dünya ülkelerindeki organizasyonların çoğunu kapsar. Bu sistemlerin çoğu üretken bir tarımsal araştırma varlığı öncesi tesis edilmişlerdir. Temel düşünce, çiftçiye sunulacak bilgi ve teknolojinin merkezi yönetimde var olduğudur.

- **Ürün geliştirme ve üretim yaklaşımı**

Dikey olarak ürün bazında entegre üretim sistemidir. Amaç yüksek değerli ürünleri etkili ve verimli şekilde üretmek ve pazarlamaktır.

- **Entegre tarımsal kalkınma programları yaklaşımı**

Entegre tarımsal kalkınma programları 1970 lerin ürünüdür. Eğer tarımsal kalkınma hedefleniyorsa, bir tarımsal sistemin kurumsal unsurlarının tümünün başarılı bir şekilde koordine edilmesi ve çiftçiler için elverişli hale getirilmesi gerekir.

- **Entegre Kırsal Kalkınma Programları Yaklaşımı**

Bu yaklaşım sosyal ve ekonomik faktörler dahil daha geniş bir kırsal kalkınma kavramını yansıtmaktadır. Bu programların gelir getirici unsurları ve muhtemelen yeni tarımsal teknolojiyi içermesi düşünülmüştür.

- **Üniversitelerce kurulan tarımsal yayım yaklaşımı**

1914'de, ABD'de her eyalette, ziraat fakültesi olan üniversiteler yoluyla iş birliği esas alınarak, yayım işini finanse etmek ve tatbik etmek üzere federal, eyalet ve yerel yönetimler arasında ortak bir program tesis eden yasa ile uygulanan yöntem örnek gösterilebilir.

2. Kırsal Katılımcı Yaklaşımlar (Aşağıdan Yukarıya Yaklaşım)

Katılımcı yaklaşımlar, önceden belirlenmiş amaçlardan yola çıkmamakta aksine hedef kitleleri ve diğer tarafları çalışmaların merkezine yerleştirmektedir. Problemlerin ve amaçların belirlenmesi birbirleri ile yakından bağlantılıdır.

Bu yaklaşımda çiftçiden başlayarak hareket edilmektedir. Bu modelde ana hareket noktası tarımsal yayım projelerinde yukarıdan belirlenen amaç ve öneriler değil çiftçinin içinde bulunduğu problemlerin çiftçi tarafından tespit edilmesidir.

4.2. Dünyada Tarımsal Yayım Yaklaşımları

Dünyada tarımsal yayım sistemlerindeki değişim genel olarak incelendiğinde, özellikle II. Dünya Savaşından sonra yayım organizasyonlarının Tarım Bakanlıkları bünyesinde örgütlendikleri görülmektedir. O dönemlerde yaşanan gıda açığı ve kıtlık besin güvencesini ön plana çıkarmıştır. Bu sorunun çözümünde hükümetler, “**Geleneksel Yayım Yaklaşımı**”nı benimsemiş ve yoğun teknoloji transferiyle üretim açığı kapatılmaya çalışılmıştır. Bu sisteme göre kurulan yayım kuruluşları merkeziyetçi yapıları, yaygın örgütlenmeleri ve çok sayıda yayımcı istihdam etmeleri gibi nedenlerle tercih edilen yaklaşım olmuştur (Kumuk 1996).

Bu sistem ve yaklaşımın temel felsefesi, teknoloji ve yeniliğin merkezi yönetimde var ve kullanılabilir olduğu ve bu teknolojinin kırsal alana transfer edilmesiyle, tarımsal üretim artışının gerçekleşeceğidir (Kumuk, Oktay 1994).

4.3 Türkiye’de Tarımsal Yayım Yaklaşımları

Türkiye’de 1983 yılı sonuna kadar üçüncü dünya ülkelerinde uygulanan geleneksel yayım yaklaşımı modeli uygulanmıştır. 1983 tarih ve 183 sayılı kararname ve 1984 yılı 212 sayılı kararname ile Tarım Bakanlığı kuruluşu ve çalışma usul ve esasları hakkındaki yönetmelikle, dağınık ve farklı birimler halinde görev yapan tarımsal kuruluşlar bakanlık bünyesinde toplanmıştır. Böylece, Ziraat işleri genel müdürlüğü, veteriner, zirai mücadele vb. kurumlar bir araya getirilmiştir. Bu düzenlemelerle İl Tarım Müdürlükleri bünyesinde, Çiftçi Eğitim ve Yayım Şube Müdürlükleri oluşturularak yayım çalışmaları yönlendirilmiştir.

Ülke genelinde yaygınlaştırılan çiftçi eğitim ve yayım birimlerinde görev alan yayım elemanları, geleneksel yayım ile eğitim ve ziyaret modeli arasında nitelendirilecek, yayım yaklaşımı ağırlıklı olacak yönde çalışmalarını sürdürmektedirler (Oktay ve Özkaya 1994).

5. ARAŞTIRMA BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

5. 1. Coğrafi Konum

Karapınar Konya'nın 95 km doğusunda yer alan bir ilçe merkezidir. Batısında Konya il merkezi ve Çumra ilçesi, güneyde Karaman ili Ayrancı ilçesi, doğusunda Ereğli ilçesi, kuzeydoğusunda Emirgazi ilçesi, kuzeyde Aksaray ili ile çevrilidir.

Yüzölçümü 3.030 Km² olan ilçenin deniz seviyesinden yüksekliği 1026 metredir. Konya'yı doğuya bağlayan çok önemli ve işlek bir karayolu üzerinde yer alır. İlçenin kuzey kesimlerinde obrukların bulunduğu obruk platosu ile çevrilidir. Güneyde ise Türkiye'nin en fazla rüzgar erozyonuna maruz kalan sahası vardır. Tipik kara iklimi süren Karapınar'da yazlar çok sıcak ve kurak kışlar soğuk ve kar yağışlıdır.

İlçeye bağlı 4 kasaba ve 15 köy bulunmaktadır. Ayrıca ilçe merkezine bağlı 153 adet yayla bulunmaktadır.

5. 2. Nüfus Durumu

Karapınar çok fazla göç alan ve göç veren bir ilçe değildir. İçinde barındırdığı sosyal yapı ve ekonomik yapı dışarıya göçü tetikler nitelikte değildir. Çizelge 5.1. de yer alan verilerden de anlaşılacağı üzere çok fazla nüfus hareketliliği olmayan bir yerdir.

Çizelge 5. 1. Karapınar ilçesinin yıllara göre nüfus verileri

Yıllar	1990	2008
Karapınar İlçe Merkezi	26. 849	31. 695
Köy ve kasabalar	17. 405	16. 716
Toplam Nüfus	44. 254	48. 411

Kaynak: TÜİK 2009

5. 3. Ekonomik Yapı

İlçe küçük esnaf ve sanatkâr ağırlıklı bir ticari hayata sahiptir. Burada nakliyecilik, hayvan ticareti, küçük sanayi kolları ilk sıralarda yer almaktadır. Ayrıca ilçede Ticaret Borsası da ilçenin ticari aktivitesini arttıran önemli bir kuruluştur. Canlı hayvan ticareti büyük önem taşır.

Karapınar'da çoğunluğu büyük şehirde olmak üzere canlı hayvan, hayvansal ürünler ile tarımsal ürünler pazarlanmaktadır. Bunlar ilçenin gelir getiren en önemli kalemleri durumundadır (Aktaş 2009) .

5. 4. Tarımsal yapı

Karapınar ilçesi arazi varlığının %50,58'i tarla alanı, %45,61'i ise mera alanıdır. Meyvelik alan ve sebzelik alan yok denilecek kadar azdır. Arazi dağılım tablosu çizelge 5.2 de verilmiştir. Karapınar ilçesinde 2008 yılı içerisinde toplam alanın %72,80'i ekilmiş, geriye kalan %27,20'lik alan ise nadasa bırakılmıştır (Çizelge 5.3.).

2008 yılında mevcut hayvan dağılımına bakıldığında koyun oranının toplam hayvan varlığının %83,13'ünü oluşturduğu görülmektedir. Hayvan sayıları ve oranları çizelge 4. 4. 'te verilmiştir (Aktaş 2009) .

Yem bitkileri ekilişine baktığımızda % 51,62'lik ekiliş alanı ile yonca birinci sırada yer almaktadır (Çizelge 5.5).

Tahıl ekiliş alanı ise çizelge 5.6 da verilmiştir. Buna göre %54,65 ile buğday birinci sırada %30,24 ile de arpa ikinci sırada yer almaktadır.

Çizelge 5. 2. Karapınar İlçesinde türlerine göre arazi dağılımı

	Ormanlık alan	Tarla alanı	Meyvelik-Bağ	Sebzecilik	Mera	Tarım elverişi olup kullanılmayan arazi(dekar)	Toplam (Dekar)
Alan (da)	20. 130	1.486.610	2. 180	11. 210	1.340. 440	114. 599	2.939.169
Oran(%)	0,68	50,58	0,07	0,38	45,61	3,90	100,00

Kaynak : Anonim 2009b

Çizelge 5. 3. Karapınar İlçesinde 2008 yılı tarla arazisi kullanımı

	Ekilen tarla alanı			Nadasa Bırakılan Tarla Alanı	Toplam Tarla Alanı
	Sulanan	Sulanmayan	Toplam Ekilen Tarla Alanı		
Alan(da)	304. 695	775. 515	1. 082. 210	404. 400	1. 486. 610
Oran(%)	20,50	52,30	72,80	27,20	100

Kaynak: Anonim 2009b

Çizelge 5. 4. Karapınar ilçesinde 2008 yılı hayvan varlığı(baş)

	Sığır	Koyun	Keçi	Toplam
Sayı(baş)	26. 065	144. 900	3. 331	174. 296
Oran(%)	14,95	83,13	1,91	100

Kaynak: Anonim 2009b

Çizelge 5.5. Karapınar ilçesinde 2008 yılı yem bitkileri ekilişi

	Yonca	Korunga	Mısır(Silaj)	Fiğ	Burçak	Toplam (Dekar)
Alan (da)	48.000	2.000	13.000	15.000	15.000	93.000
Oran(%)	51,62	2,16	13,98	16,12	16,12	100,00

Kaynak: Anonim 2009b

Çizelge 5.6. Karapınar ilçesinde 2008 yılı tahıl ekilişi

	Buğday	Arpa	Çavdar	Yulaf	Mısır(Dane)	Toplam (Dekar)
Alan (da)	470.000	260.000	35.000	10.000	85.000	860.000
Oran(%)	54,65	30,24	4,07	1,16	9,88	100,00

Kaynak: Anonim 2009b

6. ARAŞTIRMA BULGULARI

6. 1 İşletmelerin Nüfus Durumu

İşletmelerin nüfus varlığının cinsiyetlere göre dağılımı çizelge 6,1’de verilmiştir. İncelenen işletmelerde, işletme başına nüfus varlığı 5,57 kişidir. İşletme büyüklük gruplarına göre incelendiğinde 1. grup ortalamanın altında olup 2. ve 3. grup ise ortalamanın üzerindedir. Ortalama hane halkı büyüklüğünde Türkiye ortalaması şehirler için 3.74, köyler için 4.17 dir (TÜİK 2008) . Konya ortalama hane halkı büyüklüğü 4,97 dir (DPT 2003). Araştırmanın tüm grupları ve grupların ortalaması da Türkiye ortalamasının ve Konya ortalamasının üzerindedir.

İncelenen işletmelerde yer alan nüfusun %51,53’ü kadın %48,47’si erkek nüfustur. Kadın nüfus erkek nüfustan fazla olmakla birlikte fazla fark görülmemektedir. Türkiye nüfusunun % 50,2’si erkek % 49,80’u kadın iken Karapınar nüfusunun %49,70’i erkek %50,30’u kadındır(TÜİK 2008).

Nüfusun %52,06’sını aktif nüfus denilen 15–49 yaş arası grup oluşturmaktadır. İncelenen işletmelerde 15–49 yaş arası grubun % 52,06 gibi yüksek bir orana sahip olması, incelenen işletmelerin işgücü potansiyeli bakımından aktif bir nüfusa sahip olduğunu göstermekle beraber bu oran Türkiye ortalaması olan %57,57 (TÜİK 2009) oranının altındadır.

İncelenen işletmelerde genel olarak nüfusun % 7,36’sı 0-6 yaş grubu, %19,93’ünü 7-14 arası yaş grubu, % 52,06’sını 15-49 arası yaş grubu, % 20,65’ini ise 50 ve üzeri yaş grubu oluşturmaktadır. Bu veriler ışığında işletmelerde aile nüfusunun genel itibariye genç bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Çizelge 6. 1. Nüfusun yaş grupları ve cinsiyete göre dağılımı

İşletme Genişlik Grupları (Baş)	YAŞ GRUPLARI										Toplam
	0 - 6		7 - 14		15 - 49		50 - +				
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
	E+K		E+K		E+K		E+K		E+K		
1-100	0,29	0,14	0,57	0,21	1,00	1,36	0,50	0,64	2,36	2,35	4,71
101-200	0,1	0,35	0,55	0,60	1,65	1,30	0,45	0,75	2,75	3,00	5,75
201- +	0,05	0,30	0,70	0,60	1,55	1,70	0,60	0,50	2,90	3,10	6,00
İşletmeler Ortalaması	0,13	0,28	0,61	0,50	1,44	1,46	0,52	0,63	2,70	2,87	5,57
Toplam Nüfusa oranı (%)	2,33	5,03	10,95	8,98	25,85	26,21	9,34	11,31	48,47	51,53	100,00
Yaş grup. Toplam nüfus oranı (%)	7,36		19,93		52,06		20,65		-	-	100,00

6. 2 Nüfusun eğitim durumu

Eğitim düzeyi toplumsal gelişmişliğin bir göstergesi olmakla beraber üreticilerin eğitim durumları tarımsal bilgiye ulaşım düzeyini, yenilikleri takip etme kurumsal iletişim kurma ve ürettiklerini değerlendirme gibi bir çok faktörü de etkilemektedir.

Çizelge 6,2’de incelenen işletmelerde nüfusun eğitim durumu verilmiştir. İncelenen işletmelerde 0–6 yaş grubu üzeri nüfusun % 92,41’i okuma yazma bilmektedir. Okuryazar olmayan nüfusun yoğunluğu küçük ölçekli işletmelerde (%5,09) daha fazladır. Bu oran işletme büyüklüklerine göre değişmektedir. Türkiye genelinde okur-yazar nüfus % 85,71’lik oranı oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen nüfusun %79,98’ini kadınlar oluşturmaktadır. Konya geneline baktığımızda okur yazar oranı (%89,71)Türkiye ortalamasının üzerinde olmakla beraber araştırma bölgemizde bu oran Konya ortalamasının da üzerindedir (TÜİK 2008).

Bununla birlikte nüfusun % 4,67 si lisede okuyan veya mezun %0,72’sini yüksek okulda okuyan veya mezun kesim oluşturmaktadır.

Yüksek okulda okuyan veya mezun oranı 1. işletme grubunda %1,70 iken 3. işletme grubunda bu oran % 0,89 olarak bulunmuştur. Okur yazar olanlar,lise mezun veya okuyan ,yüksek okul okuyan veya mezun durumunda olanların oranı gruplar arasında çok ciddi farklılıklar göstermemekle beraber okur yazar olmayanların durumu gruplar arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Özellikle bu oran 1. grup da önemli bir artış göstermiştir.

Çizelge 6. 2. Nüfusun eğitim durumu

İşletme genişlik grupları (baş)	Okur-Yazar Olmayan		Okur-yazar, ilkokul, ortaokul (ilköğretim) okuyan veya mezun		Lise de okuyan veya mezun		Yüksek okulda okuyan veya mezun		TOPLAM	
	Kişi	Oran %	Kişi	Oran	Kişi	Oran	Kişi	Oran	Kişi	Oran
1-100	0,21	4,99	3,57	84,83	0,36	8,48	0,07	1,70	4,21	100
101-200	0,05	0,93	5,05	94,39	0,25	4,68	0,00	0,00	5,35	100
201- +	0,10	1,79	5,30	94,64	0,15	2,68	0,05	0,89	5,60	100
İşletmeler Ortalaması	0,11	2,14	4,76	92,43	0,24	4,66	0,04	0,77	5,15	100

6. 3 İşletmelerin işgücü durumu

Tarımsal üretimin devam ettirilebilmesi için gerekli olan en önemli unsurlardan birisi kuşkusuz işgücüdür. İş gücünün niteliği işletmenin tarımsal faaliyetinin niteliğini doğrudan etkileyen önemli unsurlardandır. Araştırma kapsamında incelenen işletmelerde aile iş gücü potansiyeli ve aile iş gücünün kullanımı Erkek İşgücü Birimi (EİB) ve Erkek İş Günü (EİG) cinsinden hesaplanmış ve çizelge 6. 3’de verilmiştir.

İncelenen işletmelerde işletmenin sahip olduğu aile işgücü varlığı 3,11 EİB ile 4,18 EİB ve 869 EİG ile 1169 EİG arasında değişmektedir. İşletmeler ortalaması ise 3,80 EİB ve 1064,19 EİG dır.

Karapınar koyunculuk işletmelerinde yapılan araştırmada iş gücü varlığı işletmeler ortalaması 4,08 EİB olarak bulunmuştur (Aktaş 2009). Konya ili tarımsal işletmelerinin hayvancılık şubelerinde kadın iş gücü kapasitesinin saptanması üzerine yapılan bir başka araştırmada iş gücü varlığı ortalaması 2,08 (EİB) bulunmuştur ve bunun % 53,8’inin kadın iş gücü olduğu belirtilmiştir (Oğuz 1992).

Kadın işgücünün toplam iş gücü içerisindeki oranı Çizelge 6. 4’de belirtilmiştir. Buna göre toplam iş gücünün %43,68’inin kadın iş gücü % 56,32’i ise erkek işgücü oluşturmaktadır. Bu oranlar incelenen gruplar arasında farklılık göstermektedir. 1. gruptaki kadın iş gücü kullanımı (% 46,62) diğer gruplara göre daha düşük olarak bulunmuştur. Konya’da hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınlar genellikle sulama, yemleme, sağlık, ağıl-ahır temizliği vb. tüm hayvancılık faaliyetlerini yapmaktadır (Oğuz 1992). Araştırma alanında hayvancılık işlerinde çalışan kadın iş gücü için de bu durum farklı değildir.

Çizelge 5. 5’de işletmelerde kullanılan iş gücünün yaş gruplarına göre dağılımı incelenmiştir. Yaş gruplarının toplam işgücü içerisindeki dağılımında en fazla pay % 66,84 ile 15-49 yaş arası gruba aittir. Bunu % 18,42 ile 50 ve üzeri yaş grubu ve % 14,47 ile 7-14 arası yaş grubu izlemektedir.

Konya İlinde Süt Sığırcılığı Projesi Kapsamında Yer Alan İşletmelerin Ekonomik Analizi adlı araştırma da toplam işgücü içerisindeki dağılımında en fazla payın %80,69 ile 15-49 yaş arası gruba ait olduğu ortaya çıkmıştır (Bayramoğlu 2003) .

İncelenen işletmede toplam iş gücünün %84,62' si aile iş gücü % 15,38' i ise yabancı işgücüdür. İşletmelerde yabancı iş gücünün en büyük kısmı bitkisel üretim de sulu tarım yapılan bölgelerde şeker pancarı yetiştiriciliğinde çapa işleri için çalıştırılan geçici tarım işçilerine aittir. Sulama faaliyeti de yabancı iş gücünün kullanıldığı bir diğer bitkisel üretim faaliyetidir. Hayvansal üretimde özellikle bakıcı ihtiyacı koyunculukla uğraşan işletmelerde yabancı iş gücü kullanılmasını gerektirmektedir.

Konya'da sözleşmeli şeker pancarı yetiştiren tarım işletmelerinin ekonomik durumu adlı araştırmada toplam iş gücü içerisinde yabancı iş gücünün oranı %27,96 olarak tespit edilmiştir (Oğuz ve Mülâyim 1997).

İşletme grupları açısından değerlendirirsek yabancı iş gücü kullanımı 1.grupta 77,05 EİG iken 2.grupta 95,23 EİG, 3.grupta 211,33 olarak tespit edilmiştir. İşletme genişliği arttıkça yabancı iş gücü kullanımı artmıştır. İşletme büyüklüğü arttıkça yabancı işgücünün artmasına hayvan sayısına göre çoban tutan işletmelerin etken olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada aile işgücü potansiyeli 1064,19 EİG, aile işgücü kullanımı ise 734,25 EİG olarak bulunmuştur. Toplam iş gücü potansiyelinin %69'luk kısmı işletmede kullanılabilir aile iş gücüdür iken. % 31'lik kısım ise atıl işgücüdür. Konya İli süt sığırcılığı işletmelerinde yapılan bir araştırmada küçük ölçekli işletmelerde işletmede kullanılabilir işgücünün % 22,05'atıl işgücü iken işletme ortalaması atıl aile işgücü % 17,44 olarak tespit edilmiştir (Bayramoğlu 2003).

Çizelge 6. 3. İşletmelerde İşgücü Kullanım Durumu (EİG)

İşletme genişlik grupları (baş)	Aile İş gücü Potansiyeli		Aile işgücü Kullanımı			Toplam	İşletmede Kullanılan	
	EİB	EİG	İşletmede	İşletme Dışı Tarımda	Tarım Dışında		Yabancı İş gücü	Toplam İş gücü
1-100	3,11	869,00	566,00	6,42	51,1	623,52	77,05	700,57
101-200	3,91	1096,00	735,00	-	-	735,00	95,23	830,23
201- +	4,18	1169,00	791,00	-	20,00	811,00	211,33	1022,33
İşletmeler Ortalaması	3,80	1064,19	711,93	1,66	20,66	734,25	133,52	867,76

EİB : Erkek İş Birimi EİG :Erkek işgücü

Çizelge 6. 4. İşletmelerde kadın işgücünün toplam iş gücü içerisindeki oranı (EİB)

İşletme Büyüklik Grupları	Kadın İş Gücü Varlığı(EİB)	%	Erkek İş Gücü Varlığı(EİB)	%	Toplam	%
1-100	1,45	46,62	1,66	53,38	3,11	100
101-200	1,65	42,20	2,26	57,80	3,91	100
201- +	1,83	43,78	2,35	56,22	4,18	100
İşletmeler Ortalaması	1,66	43,68	2,14	56,32	3,80	100

Çizelge 6. 5. İşletmelerde İşgücünün yaş gruplarına göre dağılımı (EİB)

İşletme Büyüklik Grupları	7-14		15-49		50-+		Toplam	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
1-100	0,39	12,5	2,02	65,0	0,70	22,3	3,11	100
101-200	0,58	14,7	2,63	67,1	0,71	18,2	3,91	100
201- +	0,65	15,6	2,83	67,6	0,7	16,7	4,18	100
İşletmeler Ortalaması	0,55	14,47	2,54	66,84	0,70	18,42	3,80	100

6. 4 Arazi varlığı, tasarruf şekli ve üretim deseni

Tarımsal işletmelerin vazgeçilmez bir parçası olan tarım arazisi kullanım durumu, mülkiyet durumu, sulanabilirlik durumu ve ürün deseni açısından incelenmiştir (Çizelge 6,6) .

İşletmelerin arazi mülkiyeti ve kullanma şekli çizelge 6,6 'da verilmiştir. İncelenen işletmelerde arazi genişlikleri 150,20 dekar ile 234,20 dekar arasında değişmektedir. İşletme büyüklük gruplarına göre 1. grupta 218,63 dekar 2. grupta 150,20 dekar 3. grupta bu oran 233,70 dekar olarak ortaya çıkmıştır. İncelenen işletmelerde ortalama arazi genişliği ise 198,86 dekadır.

Konya'da sözleşmeli şeker pancarı yetiştiren tarım işletmelerinin ekonomik durumu ile ilgili yapılan bir araştırmada ortalama arazi genişliği 201,95 dekar olarak hesaplanmıştır (Oğuz ve Mülayim 1997). Türkiye genelinde işletme arazisi genişliği 1-49 dekar arasında yoğunlaşmaktadır. Bunların oranı % 65'dir. (TÜİK 2008) .

İncelenen işletmelerimizde de Konya da yapılan diğer araştırmalarda da bu oranın çok üzerinde arazi genişliklerinin olduğunu görüyoruz. Konya ilinde yapılan bir diğer araştırma da ortalama arazi genişliği 207 dekar olarak ortaya çıkmıştır (Doğançukuru 2009). Karapınar koyunculuk işletmeleri ile ilgili yapılan bir araştırma da da ortalama arazi genişliği 181,32 olarak bulunmuştur (Aktaş 2009).

Türkiye geneli tarımsal işletmelerin % 83'ü 100 dekardan küçük işletme büyüklük gruplarında yer almaktadır. Bu işletmelerin tasarrufunda bulundurduğu arazi ise toplam arazinin % 34. 3'ünü oluştururken % 21.1'lik kısım olan 100 dekardan büyük işletme grupları ise toplam arazinin % 65,7'sini oluşturmaktadır (TÜİK 2008).

Araştırma alanımızda arazi büyüklükleri ile ilgili çıkan sonuçlar Türkiye ortalamasının üzerinde olurken, Konya ortalaması ile arasında pek fark bulunmamaktadır.

İncelenen işletmelerin %90,63'lük kısmı mülk arazi şeklinde tasarruf edilmektedir. İşletme büyüklük gruplarına göre en fazla mülk arazi 3. grup dadır (%94,38). İncelenen işletmelerde kiraya tutularak değerlendirme oranı % 6,76'dır. Bu oran en fazla 2. işletme grubunda yer almaktadır (%15,61). Ortakçılık şeklinde olan işletmelerin oranı ise %2,6'1'dir. Türkiye geneli tarımsal işletmelerin tasarrufundaki arazi miktarı incelendiğinde ,yalnız kendi tarım arazisini işleten işletmelerin oranı % 85,1'dir. Hem kendi arazisi hem de başkasının arazisini işletenlerin oranı % 12,7, kira ve ortakçılıkla tasarruf edenlerin oranı da %2'dir (TÜİK 2006). Mülk arazi şeklinde tasarruf Türkiye genelinde olduğu gibi araştırma bölgesinde de ilk sırada yer almıştır. Konya geneli yapılan bir araştırma işletme arazisi genişliği ortalama 250 da hesaplanmıştır. Bunun % 74.33'ü mülk arazi, % 22.09'u kiraya tutulan arazi, % 3.59'u ortakçılık yapılan araziler oluşturmuştur (Doğançukuru 2009)

İncelenen işletmelerde % 92,89 oranında sulu arazi varlığı tespit edilmiştir (Çizelge 6.7) . Konya genelinde yapılan bir diğer araştırmada da toplam işletme arazisinin %73,22'si sulu, % 26,78 kuru tarla arazisi olarak bulunmuştur (Bayramoğlu 2003). Türkiye genelinde tarımsal işletmelerin tasarrufunda bulunan arazilerin %24,1'i sulanmaktadır. İncelenen işletmelerde sulu arazi oranı Türkiye ortalaması ve Konya da yapılan araştırmaların ortalamalarının üzerinde çıkmıştır.

Çizelge 6. 6. İşletme arazi varlığı ve kullanım durumu

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Mülk arazi		Kıraya Tutulan Arazi		Ortakçılıkla İşletilen arazi		Toplam İşletme arazisi	
	Alan (da)	Oran (%)	Alan (da)	Oran (%)	Alan (da)	Oran (%)	Alan (da)	Oran (%)
0-100	205,93	94,19	5,85	2,68	6,85	3,13	218,63	100
101-200	126,75	84,38	23,45	15,61	0	0	150,20	100
201- +	221,05	94,59	1,25	0,53	11,4	4,88	233,70	100
İşletmeler ortalaması	182,20	91,62	10,66	5,36	6,00	3,02	198,86	100

Çizelge 6. 7. Arazilerin sulanabilirlik durumu

İşletme genişlik grupları (baş)	Kuru arazi		Sulu arazi		Toplam İşletme arazisi	
	Alan (da)	Oran (%)	Alan (da)	Oran (%)	Alan (da)	Oran (%)
0-100	31,06	14,21	187,57	85,79	218,63	100
101-200	6,99	4,66	143,21	95,34	150,20	100
201- +	10,74	4,59	222,96	95,41	233,70	100
İşletmeler ortalaması	14,62	7,11	184,43	92,89	198,86	100

6 .5. İşletmenin hayvan varlığı

İncelenen işletmelerde ortalama hayvan sayısı ve bu hayvanların büyükbaş hayvan birimi (BBHB) cinsinden miktarları çizelge 6.8’de verilmiştir. Kümes hayvanları ve iş hayvanları varlığı tespit edilmemiştir.

Küçükbaş hayvan varlığı ortalama 282,26 baş olarak çıkarken büyükbaş hayvan varlığı 6,85 olarak bulunmuştur. Büyükbaş hayvan birimi olarak küçükbaş hayvan varlığı olan işletmeler ortalaması 15,49 iken büyükbaş hayvan işletmelerinin BBHB cinsinden işletmeler ortalaması 4,14 olarak bulunmuştur.

Büyükbaş hayvan varlığı en fazla 3. grupta olmakla birlikte (5,12 BBHB) ikinci sırada küçükbaş hayvan varlığı en az olan 1. Grup (4,99 BBHB) yer almaktadır. En son sırada da 2,58 BBHB ile 2. Grup yer almaktadır. Toplam hayvan varlığının % 78,90’i küçükbaş % 21,1’i de büyükbaş hayvan şeklindedir.

Konya ili Altınekin İlçesinde yapılan araştırmada toplam hayvan varlığı işletmeler ortalaması 17,82 BBHB olarak bulunmuştur. Bunun da % 49’u küçükbaş hayvan % 51’ide büyükbaş hayvan olarak ortaya çıkmıştır (Doğançukuru 2009).

Konya Karapınar koyunculuk işletmelerinde yapılan bir araştırmada ise ortalama hayvan varlığı 19,94 BBHB olarak bulunmuştur (Aktaş 2009).

Çizelge 6. 8 İncelenen işletmelerde hayvan varlığı (BHBB)

HAYVAN TÜRÜ	İşletme Genişlik Grupları									İşletmeler Ortalaması		
	0-100			101-200			201- +					
	BAŞ	BBHB	%	BAŞ	BBHB	%	BAŞ	BBHB	%	BAŞ	BBHB	%
Kuzu	62,21	0,31	5,85	117	0,59	3,86	226,4	1,13	4,35	135,20	0,68	4,69
Koç	1,71	0,21	3,86	5,55	0,67	4,40	9,65	1,16	4,45	5,64	0,68	4,24
Koyun	48,07	4,81	90,36	138,9	13,89	91,74	237,3	23,73	91,20	141,42	14,14	91,10
Toplam	111,99	5,32	100	261,45	15,14	100	473,35	26,02	100	282,26	15,49	100
Boğa	0,07	0,10	1,96	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0,02	0,03	0,51
Buzağı	0,79	0,13	2,53	0,75	0,45	17,44	2,65	1,59	31,09	1,46	0,79	18,63
Düve	1,86	1,30	26,08	0,65	0,46	17,64	2,5	1,75	34,21	1,65	1,15	25,97
Dana	1,07	0,54	10,72	0,65	0,33	12,60	0,95	0,48	9,29	0,87	0,44	10,88
İnek	2,93	2,93	58,70	1,35	1,35	52,33	4,3	1,30	25,42	2,85	1,74	44,01
Toplam	6,72	4,99	100	3	2,58	100	10	5,12	100	6,85	4,14	100
GENEL TOPLAM	118,71	10,31	100	264,45	17,72	100	483,35	31,14	100	289,11	19,63	100

6. 6 Üreticilerin Teknolojik Ürün Varlığı

Üreticilerin teknolojik ürün varlığı Çizelge 6.9'da verilmiştir. İncelenen işletmelerde çamaşır makinesi, buzdolabı her işletmede bulunurken bulaşık makinesinin işletme genişlik grupları büyüdükçe sahip olma durumunun arttığı görülmüştür. İşletme genelinin cep telefonuna sahip olma oranı % 78'dir. Cep telefonuna sahip olma oranları işletme büyüklük grupları ile doğru orantılıdır. Gelişmişlik açısından farklı iki yörede kadınların bilgi edinme davranışları üzerine bir araştırma da cep telefonu varlığı % 16,33'de kalmıştır. Cep telefonu olmayanların oranı ise %83,67'dir (Büyükbay ve ark. 2006).

Televizyon ve çanak antene sahip olma durumları % 98'dir. Bu da gösteriyor ki televizyon nerdeyse her evde bulunmaktadır. Televizyon oranı bu kadar yüksek iken radyoya sahip olma oranı % 76'dır. Bilgisayara sahip olma oranı işletmeler ortalaması 0,20'dir. Ancak sahip olunan bu bilgisayarın kadınlar tarafından kullanım oranı yok denecek kadar azdır. Kullanım ve kontrolü genelde erkek egemenliğinde ve çocukların kullanımında olmaktadır.

Teknolojiye sahip olma oranları bilgiye ulaşım düzeylerini doğrudan etkilemektedir. Sahip olunan teknolojik imkânlar çerçevesinde ulaştırılmak istenen bilginin iletişim aracı ve metodu seçilerek bilgi daha etkili bir şekilde üreticiye ulaştırılır.

Çizelge 6. 9. İncelenen işletmelerin teknolojik alet ekipman sahip olma durumları

Teknolojik Alet	0-100	101-200	201- +	İşletmeler Ortalaması	Oran (%)
Radyo	0,71	0,75	0,80	0,76	5,36
Televizyon	0,93	1,00	1,00	0,98	6,93
Çanak anten	0,93	1,00	1,00	0,98	6,93
Dvd	0,43	0,10	0,15	0,20	1,44
Vcd	0,57	0,20	0,45	0,39	2,74
Bilgisayar	0,29	0,15	0,20	0,20	1,44
Cep telefonu	0,57	0,80	0,90	0,78	5,49
Dijital fotoğraf makinesi	0,29	0,15	0,15	0,19	1,31
Flash bellek	0,14	0,00	0,00	0,04	0,26
Ütü	0,93	1,00	1,00	0,98	6,93
Elektrik süpürgesi	0,86	1,00	1,00	0,96	6,80
Mutfak robotu	0,64	0,75	0,90	0,78	5,49
Buzdolabı	1,00	1,00	1,00	1,00	7,06
Dikiş makinesi	0,86	1,00	0,95	0,94	6,67
Çamaşır makinesi	1,00	1,00	1,00	1,00	7,06
Fırın	0,86	0,95	1,00	0,94	6,67
Güneş enerjisi	0,86	0,90	0,95	0,91	6,40
Bulaşık makinesi	0,14	0,40	0,65	0,43	3,01
Halı yıkama makinesi	0,29	0,05	0,10	0,13	0,91
Genel				14,17	100,0

6. 7 Üreticilerin tarımsal bilgiye ulaşma yolları

Tarımsal bilgiye ulaşım durumları çizelge 5. 10'da verilmiştir. Tarımsal bilgiye ulaşımında %49,07 ile aile birinci sırada gelirken diğer çiftçiler %41,67 ile ikinci sırada gelmektedir. Bu oranları sırasıyla görsel yayınlar, İlçe Tarım Müdürlüğü, ziraat mühendisi izlemektedir.

Çizelge 6. 10 Tarımsal bilgiye ulaşım kaynakları

Bilgi Kaynakları	İşletme büyüklük grupları (baş)			İşletmeler Ortalaması	Oran(%)
	0-100	101-200	200 - +		
Diğer çiftçilerden	0,64	0,95	0,85	0,83	41,67
Aile	1,00	0,95	1	0,98	49,07
İlçe Tarım Müdürlüğü	-	0,1	-	0,04	1,85
Ziraat Mühendisi	-	0,05	0,05	0,04	1,85
Basılı Yayınlardan	-	0,05	-	0,02	0,93
İnternet	-	-	-	-	-
Üniversite	-	-	-	-	-
Araştırma Kuruluşları	-	-	-	-	-
Bayiler	-	-	-	-	-
Görsel Yayınlardan	0,07	-	0,2	0,09	4,63
Toplam				2,00	100,00

Çizelge 6.10 da görüldüğü gibi bilgiye ulaşım aile aracılığı ile sağlanmaktadır. Anket aşamasında yapılan görüşmelerde kadınların çoğu evlenmeden önce tarımsal içerikli bilgiye sahip olmakla beraber az da olsa bazı ailelerde tarımsal bilgileri evlendikten sonra öğrenenlerin olduğu da ortaya çıkmıştır.

Konya genelinde üreticilerle yapılan bir ankette yeni tarım tekniklerinin öğrenildiği yerler %72,33 ile zirai ilaç bayileri birinci sırada gelirken % 62,5 ile İlçe Tarım Müdürlükleri ikinci sırada yer almıştır (Doğançukuru 2009).

Gerek kadınlar üzerinde yapılan araştırma da gerekse Konya geneli üreticilerle yapılan çalışmada Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatlarının birinci sırada yer almaması kamu kurumlarının yayım sistemleri etkinliğini ortaya koymaktadır (Çizelge 6.10).

6. 8 İncelenen işletmelerde kadının statüsü

Tarımda çalışanların büyük bir bölümünü oluşturan kadınlar, dönüşümlü emek kullanılarak (imece usulü) tarımsal üretime katkı sağlamaktadırlar. Ancak tarımsal üretime katkı veren kadınların gerek üretim sürecinde gerekse kırsal kesimin sosyal ve politik yaşamındaki rol ve katkıları göz ardı edilmekte (görünmez iş gücü) ve üretimleri resmi kaynaklara yansımamaktadır(Kasımoğlu 2006).

Tarımsal üretimde kadınların konumu 4 grupta toplanmaktadır.

a) Büyük işletmelerde kadınlar tarlada çalışmaz. Tarımsal üretimin, üretime doğrudan katılma işleri dışındaki (üretime karar verme, yönetme, denetleme ve pazarlama gibi)işler erkek tarafından yapılmakta. Erkeğin olmadığı yerlerde, kadının sınırlı da olsa, yönetim ve denetleme görevi bulunmaktadır.

b) Orta büyüklükteki işletmelerde erkekler mekanize işler ve pazarla ilişkileri yürütmekte, kadınlar ise emek-yoğun işleri üstlenmektedirler.

c) Aile işletmelerinde ise erkekler tarım dışı gelir kaynakları ararken, kadınlar emek-yoğun tarımsal üretimi yürütmektedirler. Gerek bu tür toprakların sahibi olan ailelerde gerekse orta büyüklükte toprağı olan ailelerde çeşitlenmiş bitki ya da sınai türü tarım yapılması durumunda kadın, el emeğine dayalı çapa, hasat gibi işleri yapma durumunda kaldığından, çalışma yükü erkeğe göre fazladır.

d) Topraksız ya da az topraklı ailelerde kadın ve erkek başkalarının temel işlerinde çalışmaktadır. Bunun için hem erkekler hem de kadınlar mevsimlik işgücü olarak bulundukları köyde veya çevrede başka bölgelerde mevsimlik işçi olarak çalışırlar. Bu tür ailelerde kadın, sınırlı olarak üretme durumunda kaldığı emek yoğun tarla, bahçe ve hayvanlarla ilgili işleri yapmakla yükümlüdür (Anonim 2000).

İşletmelerde kadının statüsü kadının üretim faaliyetlerine katılımı ,aile reisi olmadığı zaman işleri kimin yaptığı, tarımsal örgüt üyelik durumu, kooperatif üyelik durumu başlıklarıyla incelenecektir.

6. 8. 1 Kadının üretim faaliyetlerine katılımı

Çalışma kapsamında kadınların üretim faaliyetlerine olan katkısı incelenmiştir. Kadınlar genellikle üretimde bakım, sulama ve hasat döneminde yardımcı olarak görev yapmaktadırlar.

Bitkisel üretim faaliyetlerinde çalışma süresi çizelge 6.11’de verilmiştir. Buna göre bitkisel üretim faaliyetlerinde ortalama çalışma süresi yıl içerisinde gün olarak 7,43 gün , saat olarak ise günde ortalama 0,49 saat tespit edilmiştir. Bitkisel üretimde en fazla çalışan grup 2. grup iken en az çalışan ise 3. gruptur.

Çizelge 6. 11 Bitkisel üretim faaliyetlerinde çalışma süresi

İşletme Grupları (Baş)	İşletme Başına Ortalama Gün	İşletme Başına Çalışma süresi Günlük (saat)
0-100	9,14	0,60
101-200	9,90	0,65
201-+	3,75	0,25
İşletmeler Ortalaması	7,43	0,49

Kırsalda kadın istihdamını etkileyen faktörler ve yaşam kolaylaştırıcı faaliyetler “Seydişehir örneği” adlı araştırma da Bitkisel üretimde kadın işgücünün kullanıldığı faaliyet alanları incelendiğinde; kadınların en fazla çapalamaya katıldıkları belirlenmiştir (%28,4). Çapalama işini %18,82 ile hasat, %16,97 ile toprak hazırlığı, %11,07 ile ekim, %10,70 ile pazarlama,% 8,86 ile sulama ve %5,54 ile gübreleme, zirai mücadele ve taşıma gibi diğer işler izlemektedir(Ünal 2009).

Çizelge 6.12 Hayvansal üretim faaliyetlerinde kadın iş gücünün oransal dağılımı

İşletme Genişlik Grupları (Baş)	Hayvan Bakımı (%)	Ahır Temizliği (%)	Süt Sağımı (%)	Otlatma (%)
0-100	71,42	64,28	92,85	14,28
101-200	75,00	85,00	100	10,00
201-+	65,00	75,00	85,00	5,00
Ortalama	70,47	74,76	92,61	9,76

Hayvansal üretimde ise kadınlar ağırlıklı olarak sağım işleriyle uğraşmaktadırlar. % 92,61 oranı ile süt sağımı yapılırken %74,76 oranında ahır

temizliği ve %70,47 oranında da hayvan bakımı yapılmaktadır. Otlatma faaliyeti genel olarak kadınlar tarafından çok fazla yapılmamaktadır.

Konya İli Seydişehir ilçesinde yapılan çalışmada hayvansal üretimde kadın işgücünün kullanıldığı faaliyet alanları incelendiğinde ; %37,84 ile en fazla hayvan bakımı faaliyetine katıldıkları belirlenmiştir. Bunu %29,05 ile ahır temizliği ve %28,37 ile süt sağımı faaliyetleri izlemektedir. Kadınlar otlatma faaliyetine ise çok fazla katılmamaktadır (%4,73) (Ünal 2009).

6. 8. 2 Aile reisinin yokluğunda işletmede yardımlaşma durumu

Herhangi bir sebepten dolayı evde aile reisi olmadığı zaman işlerin kimin tarafından yapıldığı sorusuna % 80,47 oranı ile kendim ve çocuklarım cevabı verilmiştir (Çizelge 6. 13) .

İşletme gruplarına göre kıyaslama yapılacak olursa işletme büyüklüğü arttığında kendim yaparım seçeneğinde hiçbir işletmenin olmadığını görülmektedir. İşletme büyükleri arttıkça aile bireylerinin yardımlaşması ve iş bölümü oranı daha da artmaktadır.

Çizelge 6. 13 Aile reisi olmadığı zaman işleri kimlerin yaptığı (%)

Aile reisi olmadığı zaman	İşletme Büyüklük Grupları(Baş)			ORAN (%)
	0-100	101-200	201- +	
Kendim	14,28	20,00	0	11,42
Kendim ve çocuklarım	71,42	75,00	95,00	80,47
Oğlum	14,28	0,00	5,00	6,42
Diğer aile bireyleri	0,00	15	5	6,66

6. 8. 3 Tarımsal örgüt üyelik durumu

Anket yapılan işletmelerde herhangi bir tarımsal örgüte üyelik durumları ele alındığında % 94,4 ile hayır cevabı alınmıştır. İşletme grupları arası hissedilir oransal bir fark beklenirken işletme grupları arasında örgüt üyeliği açısından bir fark bulunmamıştır.

Çizelge 6. 14'de verilen değerlerden de anlaşılacağı üzere işletme grupları arasında sorulan soruya verilen cevap gruplar arası çok farklı seyretmemiştir. Anket

esnasında gözlemlenen bir veride üyeliklerin tarımsal desteklere müracaat etmek için Ziraat Odasına üye oldukları tespit edilmiştir. Tarımsal desteklerden dolayı da olsa örgütlenme oranı yok denecek kadar az olması kadınların söz sahibi olma oranı hakkında bir fikir vermektedir.

Çizelge 6. 14. Tarımsal Örgüte Üyelik Durumu

Örgüt üyeliği	İşletme Büyüklük Grupları(baş)			İşletmeler Ortalaması	ORAN (%)
	0-100	101-200	201-+		
Evet	0,07	0,00	0,10	0,06	5,6
Hayır	0,93	1,00	0,90	0,94	94,4
Toplam				1,00	100,0

6. 8. 4 Kooperatif üyelik durumu

Kooperatif üyelik durumu incelenen işletmelerin kooperatif üyelik durumları ile ilgili sonuçlar çizelge 6.15’de verilmiştir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere % 90,7 oranında kooperatif üyeliğinin olmadığı görülmüştür. Kooperatif üyelik oranı diğer örgüt üyeliklerine göre biraz daha fazla gözükmektedir. Araştırmada üye olunan kooperatifler Tarım Kredi Kooperatifi ve Sulama Kooperatifi olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 6. 15 Kooperatif Üyeliği Durumu

Kooperatif Üyeliği	İşletme Büyüklük Grupları(baş)			İşletmeler Ortalaması	Oran (%)
	0-100	101-200	201-+		
Evet	0,14	0,00	0,15	0,09	9,3
Hayır	0,86	1,00	0,85	0,91	90,7
Toplam				1,00	100,0

Şanlıurfa ilinde kadınların tarımsal yayımdan faydalanma durumu ve buna etki eden etmenler üzerine yapılan bir araştırmada kooperatifçilik konusunda kadınların bilgi düzeyi ölçülmüş ve %90,74’lük bir oran ile kooperatifçiliğin ne olduğunu bilmedikleri belirlenmiştir. % 7,41’lik bir orana kooperatifçilik gübre ve kredi terimlerini anımsatmış, % 1,85’i ise bir yerde toplanarak satış yapmak şeklinde tanımlamıştır (Kara 2005). Konya genelinde kadınlar üzerinde yapılan bir başka araştırmada % 19 oranında tarımsal kooperatife üyelik durumu bulunmuştur.

Aynı araştırmada kadınların kooperatifleri faydalı bulma durumları da araştırılmıştır. Faydalı bulunduğu inananların oranı % 64 çıkmış % 17'lik bir kısım da konu hakkında fikir belirtmemiştir (Ermetin 1999).

İncelenen araştırma bölgesinde % 90,7'lik oranda kooperatife üye olmama durumu belirlenmiştir. Bölgede yapılan diğer araştırmalarında ışığında ,araştırma bölgesinde % 9,3'lük bir kooperatif üyeliğinin kooperatif bilinci ile olmadığı yapılan tarımsal destekler ve kooperatifin olanaklarından faydalanmak amacıyla yapılan üyelikler olduğunu söylemek mümkündür.

6. 9 Günlük Yaşamda Kadın

6. 9. 1 Kadınların evde üstlendiği işler

Kadınların genelde tarımsal faaliyetler haricinde evde yapmakta olduğu işler incelenmeye çalışılmıştır. Bu süreçte hangi iş süreci en çok zamanını almaktadır ve ortalama hangi işe günde ne kadar süre ayırdığı sorularına cevap alınmıştır.

Kırsal kesimde kadınlar ev işlerini işletme işleriyle birlikte ve aksatmadan yürütebilecek şekilde planlanmaktadır. Resmi olarak herhangi bir iş planından söz etmek olası değilse de her kadın tarımsal işlerin yoğunluğuna ve önemine göre evdeki işlerini ayarlamakta ve ona göre yönlendirmektedir (Yıldırak 1992).

Kadınların evde üstlendiği işlerle ilgili bilgiler çizelge 6. 16'da yer almıştır. Buna göre ev temizliği, yemek yapma, çamaşır, bulaşık vb. faaliyetler diğer üstlendiği işler arasında % 67'lik bir orana sahiptir. İncelenen işletmelerde ev işleriyle uğraşma süresi ortalama 5,34 saattir.

Çizelge 6. 16 Kadınların Evde Üstlendiği İşler

İşletme Büyük- Grupları	Ekmek Yapma	Ev Temizliği	Yemek Yapma	El Sanatı	Çamaşır Bulaşık vb.	Çocuk Bakma	Toplam
0-100	0,46	0,57	0,57	0,05	0,78	0,50	2,93
101-200	0,37	1,35	1,3	1,05	1,22	0,45	5,74
200-+	0,4	1,45	1,53	0,95	1,55	0,75	6,63
İşletmeler Ortalaması	0,40	1,18	1,19	0,75	1,23	0,57	5,34

Şanlıurfa ilinde kadınların tarımsal yayım hizmetlerinden yararlanma durumu ile ilgili yapılan bir araştırmada ev işlerine ayrılan zaman dilimleri incelenmiştir.

Buna göre kadınların % 22,22'si 1-3 saat arasında , % 44,44'ü 4-6 saat arasında, % 9,26'sı 6-8 saat arasında, % 24,07'sinde 8 saatten fazla ev işlerine zaman ayırdığı tespit edilmiştir (Kara 2005).

İncelenen işletmeler ortalama ev işleriyle uğraşılan süre 5,34 ile Şanlıurfa da yapılan araştırmanın % 44,4'lük diliminde yer almaktadır. İşletmelerimizde ortalama çalışma süresi işletme genişlik gruplarının büyümesi ile artmaktadır. 1. İşletme grubunda 2,93 iken 2. grupta 5,74 3. grupta 6,63 olarak bulunmuştur. Bu artış nüfus durumundaki artışla benzerlik içerisindedir. Nüfus durumunda da 1. gruptan 3. gruba artarak giden bir değişim söz konusudur. Bu durumda nüfus arttıkça ev işlerine ayrılan zamanın da arttığını çalışmamız için söyleyene bilmektedir.

6. 9. 2 Kadınların ortaklaşa yaptığı işler

Köy yerlerinde bazı işler gerek erkekler tarafından gerekse kadınlar tarafından ortak yapılmaktadır. Ortaklaşa faaliyetlerde bulunmak bazı işlerde bir zorunluluk teşkil etmekte ise de genelde bir araya gelerek ortak işler yapmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Burada da bir sosyallik göstergesi olan bir araya gelerek ortak işler yapma durumu incelenmiştir.

İşletmelerin ortak iş durumu çizelge 6. 17'de verilmiştir.

Çizelge 6. 17 Diğer Kadınlarla Yapılan Ortak İşler

İşletme Büyük­lük Grupları	Ekmek Yapma	Ev Temizliği	Kış Hazırlığı	Yakacak Hazırlama	Toplam
0-100	1,35	0,42	-	-	1,77
101-200	0,75	0,2	0,2	0,55	1,7
200-+	1,5	0,1	0,93	0,65	3,18
İşletmeler Ortalaması	1,18	0,22	0,42	0,44	2,27
ORAN(%)	51,98	9,89	18,70	19,43	100

İncelenen işletmelerde yapılan ortak işin % 51,98 oranında ekmek yapma faaliyeti olduğu ortaya çıkmıştır. İkinci sırada % 19,43 oranında yakacak hazırlama ve 3. sırada ise % 18,70 ile kış hazırlığı gelmektedir. Ev temizliği % 9,89 civarında

olup genelde halı çırpma faaliyeti için kadınların bir araya geldiği araştırma sürecinde anlaşılmıştır. Eskiden çamaşır yıkama faaliyeti de ortak yapılan faaliyetler arasında yer alırken incelenen işletmelerin hepsinde çamaşır makinesi olması bu faaliyetin ortak işler arasından çıkmasına neden olmuştur. Teknolojinin varlığı burada bir araya gelerek ortak iş yapma eğilimine olumsuz etki yapmıştır.

Yukarıdaki çizelgede yer almayan bir diğer faaliyet de özel günlerde yardımlaşma durumudur. Bu soruya tüm işletmeler özel günlerde (düğün, cenaze, asker uğurlama vb.) bir araya geliriz yardımlaşırız yanıtı verilmiştir herhangi bir süre belirtilemediğinden çizelgede yer almamıştır.

6.9.3 Kadınların ev ve tarla işlerinden arta kalan zamanda yaptığı faaliyetler

İncelenen işletmelerin durumu çizelge 6.18’de verilmiştir. Çizelgeye göre incelenen işletmelerde ev ve tarla işlerinden arta kalan zamanda el sanatları (%34,31) , Tv, radyo, gazete takibi (% 35,05) , komşu ziyareti (%30,64) şeklinde değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Çizelge 6 18 Ev ve tarla işlerinden arta kalan zamanı değerlendirme durumu

İşletme Büyüklük Grupları (baş)	El Sanat	TV Radyo Gazete	Komşu Ziyareti	TOPLAM
0-100	0,79	0,79	0,93	2,51
101-200	1,00	1,00	0,95	2,95
200-+	0,95	1,00	0,65	2,60
İşletmeler Ortalaması	0,93	0,95	0,83	2,71
Oran(%)	34,31	35,05	30,64	100

Sarptürk (1990) Adana köylerinde yaptığı bir araştırma da kırsal alanda kadınların gerçek anlamda boş zamanları olmadığını ve köy kadınlarının işten arta kalan zamanlarını genelde el sanatları (%76,9) ve komşu akraba ziyaretleri (%69,2) ile değerlendirdiklerini belirlemiştir.

6. 10 Kadınların Karar Mekanizmalarındaki Rolü

Türkiye’de tarımsal faaliyetlere yoğun olarak katılan kırsal kadınlar, tarımsal faaliyetlerdeki rolleri ve statüleri açısından ikinci plandadır. Emek yoğun işlerde ve

geçimlik ekonomilerde kadın, büyük sorumluluk üstlenirken ,erkekler pazara dönük üretimde kontrolü ele almakta ve tüm karar mekanizmalarını kendileri yönlendirmektedir (Davran 2005).

Bu bölümde komşularla bir araya gelerek yapılan işlerde karar mekanizması ve aile içi sosyal ve ekonomik kararlarda aile reisinin eşine danışma durumu incelenmiştir.

6. 10. 1 Komşularla yapılan işlerdeki karar mekanizması

İncelenen işletmelerde diğer kadınlarla yapılan ortak işler bölümünde %51,98 ile ekmek yapma birinci sırada yer almaktadır (Çizelge 6.17). Komşularla yapılan bu ve buna benzer faaliyetlerde kadının bulunmasına kimin karar verdiğinin incelendiği bu bölümde komşularla yapılacak işlere karar verirken eşin rolü % 16,42 olarak belirlenmiştir. İşletmeler ortalamasında kendisinin karar vermedeki rolü % 42,61'dir (Çizelge 6. 19). Bu sonuçta köy yapısının etkin olduğu düşünülmektedir.

Köy yerinde herkesin birbirini tanınması ve bu yardımlaşmanın karşılıklı yapılması eşlerin karışmamasına etkilidir. Her ne kadar kendim karar veririm cevabı %42,61 çıksa da ikinci sırada % 40,95 ile beraber cevabı verilmiştir. Burada da faaliyetlerin içeriği ve kiminle yapıldığı konusunda ortak bir karar alındığı görülmektedir. Bu oran işletme büyüklük gruplarında farklılık göstermemektedir.

Çizelge 6. 19 Komşularla yapılan işlerle ilgili karar mekanizması (%)

İşletme Büyüklük Grupları(Baş)	Kendim	Eşim	Beraber	Toplam
0 -100	42,85	14,28	42,87	100
101- 200	45,00	25,00	30,00	100
201 - 0	40,00	10,00	50,00	100
Oran(%)	42,61	16,42	40,95	100

Çizelge 6,20'de belirtilen seçimlerde oy kullanırken karar mekanizması çizelgesinde % 73,10 oranıyla eşim karar verir cevabının komşularla yapılacak işlerdeki oranla çok farklı olduğu görülmüştür. Burada kadınların özellikle erkeklerin

egemen olduğu siyasi mekanizmada çok fazla rol almak istemediklerini ve kocasının gözlemine ve isteğine riayet ettiği sonucu net bir şekilde görülmektedir. Özellikle muhtarlık seçimlerinde kadının karar mekanizmasında fikir beyan ettiği ama genel seçimlerde eşinin kararına bağlı olduğu gözlemlenmiştir. Bunun Muhtar adayları hakkında kadınların da bir fikir sahibi olması, onları tanımasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çizelge 6. 20 Seçimlerde oy kullanırken karar mekanizması

İşletme Büüklük Grupları(Baş)	Kendim	Eşim	Aile Büyüğü	Diğer
0-100	14,29	64,29	7,14	21,43
101-200	15,00	80,00	5,00	10,00
201-0	25,00	75,00	10,00	0,00
İşletmeler Ortalaması	18,10	73,10	7,38	10,48

6. 10. 2 Aile reisinin ekonomik kararlarda eşine danışma durumu

Ekonomik kararlarda eşin ve kadının rolü çizelge 6.21’de ortaya konulmuştur. İncelenen işletmeler ekonomik kararlar kapsamında anket sorularına eşlerin verdiği cevaplar içerisinde yer alan herhangi bir danışma süreci danışır kategorisinde değerlendirilmiştir. Danışmaz ifadesinin değerlendirilirken kesinlikle danışmaz cevabı değerlendirilmiştir. İncelenen işletmelerde ekonomik kararlar alınırken %51,44 oranı ile danışmaz cevabı alınmıştır. % 48,56 ile danışır cevabı verilmiştir. Burada verilen danışır cevabı kategorisine danışır ama yine kendi karar verir gibi yanıtlarda dahil edilmiştir.

Danışmaz cevabı genelde her kategoride fazla olmakla beraber bazı kategorilerde oransal olarak bir yakınlık gözlemlenmiştir. Tarla alım satımı ve ürün satımında bu oran birbirine çok yakındır. Mevsimlik işçiliğe katılmada ise danışır yanıtı fazla çıkmıştır. Bu tarz faaliyetlerde eşinin kararına saygı duyduğu ve herhangi bir zorlama olmadığı gerek anket sonuçlarından gerekse de sahada yapılan gözlemlerde ortaya çıkmıştır.

Türk ailesinin geleneksel yapısı gereği kadın, dışarıdan görüldüğünün aksine, çoğu kez evin gerçek egemeni ve her sözün kendisinde bittiği bir kişi konumundadır. Evdeki güç kaynağının lehine doğru ağırlık kazandığı, gelenekler gereği pek dışarıya

aksetmemektedir(Yıldırak 1992). İncelenen işletmelerde aile yapısında gelenekselliğin hâkim olduğu düşünülürse incelenen işletmelerde ortaya çıkan oranda danışma durumu birbirine çok yakın çıkması Türkiye genelinde ortalamaya aykırı bir durum olarak görülmemektedir.

Çizelge 6. 21 Aile reisinin ekonomik kararlarda eşine danışma durumu(%)

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Hayvan Alım Satımı		Tarla Alım Satımı		Bankaya Para Yatırmak		Borç Kredi Almak		Mevsimlik İşçiliğe Katılmak		Ürün Satışı		Gelirin Harcanması		Alet Alım Satımı		Ekilecek Ürün Seçimi	
	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ	DNŞR	DNŞMZ
0-100	42,86	57,14	42,86	57,14	50,00	50,00	50,00	50,00	71,43	28,57	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	42,86
101-200	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	70,00	30,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
200-+	40,00	60,00	50,00	50,00	35,00	65,00	35,00	65,00	75,00	25,00	45,00	55,00	40,00	60,00	35,00	65,00	35,00	40,00
İşletmeler Ortalaması	44,29	55,71	47,62	52,38	45,00	55,00	45,00	55,00	72,14	27,86	48,33	51,67	46,67	53,33	45,00	55,00	45,00	55,00

DNŞR : Danışır DNŞMZ :Danışmaz

6. 10. 3 Aile reisinin sosyal kararlarda eşine danışma durumu

İncelenen işletmelerde sosyal kararlarda karar mekanizmasına kimlerin mşdahil olduğu, bu kararlar alınırken eşe danışılıp danışılmadığı incelenmiştir. Buna gşe anket sorularına % 99,24 ile danışır cevabı verilmiştir. %0,76 ile de danışmaz yanıtı alınmıştır. Gelişmekte olan şlkelerde kadınlar, bşlgeleri hakkındaki bilgi birikimleri ve eskiden beri yşşşttşkleri geldikleri geleneksel çalışmaları ile verilecek kararı zenginleştirebilecek dşzeylerde olmalarına rağmen genellikle karar verme sşreci dışında tutulurken (Abruquah 1996), araştırma bşlgesinde özellikle sosyal kararlarda % 99,24 oranında danışır sonucu çıkmıştır. Orman kşylerinde kadın ve kırsal kalkınma (Trabzon İli Örneği) adlı çalışmada (Alkan,Toksoy 2009), aile ile ilgili önemli kararlar alınırken % 71'i eşinin kendisine danıştığını beyan etmiştir. Aynı araştırmada eşi kendisine danışan kadınların % 94,8'i bu sşrecin evlendiği gşnden bugşne devam ettiğini beyan ederken , % 5,2'si de eşlerinin yaşlandıktan sonra kendilerini karar verme sşrecine dahil ettikleri belirtilmiştir. İncelenen işletmelerimizde çıkan sonuç yapılan diğer araştırmaların sonuçlarıyla őrtřřmektedir.

6. 11. Eğitim Sağlık ve Sosyal Gşvenlik Açısından Kadının Durumu

Burada incelenen işletmelerin genel eğitim durumu incelenirken eğitim faaliyetlerine katılma durumu yaşadığı yerde yaygın eğitim durumu ve aile reisinin eğitimlere bakış açısı gibi konular anket sorularına verilen cevaplar çerçevesinde incelenmiştir. Sağlık problemleri incelenirken ulaştıkları sağlık kurumu ve tarımsal faaliyetlerin sağlığa etkisi incelenmiştir. Kayıtlı oldukları sigorta kuruluşunun durumu da bu kategoride incelenmiştir.

6. 11. 1. Eğitim dşzeyi

İncelenen işletmede okuma yazma bilmeyenlerin oranı %2,16'dır. İncelenen işletmelerin okur yazar oranı % 97,84'dşr. Tşrkiye ortalaması ise % 85,71 olarak açıklanmıştır(TşİİK 2008). İncelenen işletmelerde okuryazarlık oranı Tşrkiye genelinin şzerinde çıkmıştır.

Eğitim kadınların öz saygılarının gelişmesine yardım eden ve kendilerine gşvenlerini arttıran önemli bir faktşrdşr.

Okur-yazar olmak kadınların yeni seçeneklerin farkına varmalarına ve rasyonel kararlar vermelerine yardımcı olur. Okuryazarlık insanların gerekli bilgilere ulaşmalarına, doğal kaynakları daha iyi kullanmaları ve çevreyi kullanmalarına yardım eder (Smyke 1991, Ballara 1992).

Bu veriler ışığında eğitim faaliyetlerinin algılanmasında önemli olan okuryazar oranının araştırma bölgesin yüksek çıkması bu bölgede yapılan ya da yapılacak olan eğitim faaliyetlerinin algısının yüksek olduğu ya da olacağı kanaatini oluşturur.

6. 11. 2. İncelenen işletmelerde yaygın eğitim durumu

İncelenen işletmelerin yaygın eğitim durumu çizelge 6.22’de verilmiştir.

Çizelge 6.22 İncelenen işletmelerde yaygın eğitim durumu (%)

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Var	Yok	Toplam
0-100	14,29	85,71	100
101-200	40,00	60,00	100
201-+	30,00	70,00	100
İşletmeler Ortalaması	28,09	71,91	100

Araştırmada yaygın eğitim durumu ile ilgili soruya % 71,91 oranında yaygın eğitim yok cevabı verilmiştir. Yaygın eğitim var şeklinde cevap veren %28,09’luk kesim eğitimlerin halk eğitim tarafından verilmiş ve verilmeye devam eden dikiş nakış kursları olduğunu belirtmiştir. Bu eğitimin dışında proje dahilinde 10 yıl önce halı, kilim dokuma kursunun açıldığı bu kursa katılmış olanların olduğu tespit edilmiştir. Ancak kurslarda elde edilen ürünlerin pazarlanamamasından dolayı halı, kilim dokuma kurslarına ilginin azaldığı ve kursların kapatıldığı anlaşılmıştır.

6. 11. 3. Eğitim faaliyetlerine katılma durumu

İncelenen işletmelerde yapılan yaygın eğitim faaliyetlerine % 22,8 oranında katılma olduğu %77,8 oranında katılmadığı tespit edilmiştir.

Katılmama sebepleri arasında da yoktu cevabı en fazla verilen cevap olmuştur. Katılanların neredeyse tamamı el sanatlarıyla ilgili kurslara katılmıştır.

Doğrudan kadınlar hedeflenerek hazırlanan projeler daha çok aile planlaması, ana-çocuk sağlığı, beslenme, okuryazarlık, el sanatları alanlarında gerçekleşmiştir. Kadın emeğinin üretken kılınması ve ekonomik anlamli kazanca dönüşmesi konusu ise daha sonra ele alınmaya başlamıştır(Ertürk 1992). İncelenen işletmelerde daha önce açılan halı kilim kursuyla da bu hedeflenmiştir. Ancak teknolojinin farklı alternatifler üretmesi ve bu kurslarda elde edilen ürünlerin ekonomik anlamda değerlendirilmemesi eğitime olan ilgiyi azaltmıştır. Anket yapılan birçok ailede halı kilim dokuma tezgâhlarının olduğu da gözlemlenmiştir.

Anket soruları arasında yer alan sizlere şu anda hangi eğitimlerin verilmesini isterdiniz sorusuna verilen cevapların analizi çizelge 6.23’de yapılmıştır.

Çizelge 6.23 Talep edilen bilgilerin durumu (%)

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Ev Ekonomisi	Sağlıkla İlgili	Diğer
0-100	7,14	7,14	78,57	50,00	7,14
101-200	0,00	5,00	85,00	10,00	10,00
201-+	0,00	0,00	75,00	5,00	0,00
İşletmeler Ortalaması	2,38	4,05	79,52	21,67	5,71

Bu soruya verilen cevaplarda % 79,52 ile ilk tercih ev ekonomisi faaliyetleri olmuştur. İkinci sırayı ise % 21,67 ile sağlıkla ilgili eğitimler almıştır. % 5,71 ile diğer başlığı altında da öne çıkan dini eğitim talebi olmuştur.

6.11.4. Aile reisinin eğitime bakış açısı

İncelenen işletmelerde aile reisinin eğitime bakış açısı çizelge 6.24’de verilmiştir. Bu çizelgeye göre aile reisi % 61,43 oranı ile bu eğitimleri istemektedir. % 2,38 gibi çok düşük bir oranla da istemedikleri belirlenmiştir.

Çizelge 6. 24. Eğitimlere aile reisinin bakış açısı (%)

İşletme Genişlik Grupları (baş)	İstemiyor	İstiyor	Karışmıyor	Toplam
0-100	7,14	64,29	28,57	100
101-200	0,00	55,00	45,00	100
201-0	0,00	65,00	35,00	100
İşletmeler Ortalaması	2,38	61,43	36,19	100

Eğitimleri isteme oranının çok yüksek olmasıyla birlikte anket sırasında yapılan gözlemlerde eğitim konusunun erkek denetiminde olduğu gözlemlenmiştir. Düzenlenen eğitim devlet destekli olsa da içeriğinin erkek tarafından onaylanması gerekmektedir.

Kadın statüsü ile eğitim düzeyi, üretim sürecine katılımı ve elde ettiği gelir arasında pozitif bir ilişki vardır. Kadınlara beceri kazandırılması ve bunun sonucunda ürettikleri ürünleri satarak gelir elde etmeleri onların ekonomik yaşama daha fazla katılmalarına kalkınmadan daha fazla pay almalarına aile ve toplumdaki konumlarının iyileşmesine neden olmaktadır (Bircan 1992).

6. 11. 5. Eğitici seçiminde cinsiyet faktörü

İncelenen işletmelerde eğitimlerin sizlere erkek eğiticiler tarafından mı yoksa kadın eğitici tarafında mı verilmesini istersiniz sorusuna işletmelerin tamamı kadın eğitici seçimini yapmıştır.

Adana ili köylerinde yapılan bir çalışmada Yemişli Köyü kadınlarının %78,9'u, Yeni yayla köyü kadınlarının %67,7'si yayım hizmetlerinin kadınlar tarafından verilmesini uygun gördüklerini bildirmişlerdir (Özçatalbaş 2001). Türkiye'de durum böyle iken araştırmada oransal olarak bir farklılık göstermemektedir. Tanzanya'da kadınların erkeklerden daha fazla tarım işçiliğine katkı sağlamasından dolayı, kadın eğiticilere görev verilmesi önerilmiştir (Due ve ark. 1997).

6. 11. 6. Medya takip durumu

İncelenen işletmelerde görsel sesli yazılı medya takip durumu çizelge 6.25’de verilmiştir. Kadınların hangi medyayı takip ettiklerinin incelendiği soruda Türkiye genelinde olduğu gibi televizyon en fazla orana sahip çıkmıştır. % 81,37 ile birinci sırada yer alan televizyonun ardından % 18,52 ile radyo gelmektedir. Radyo da düzenli takip televizyondaki kadar değildir. Radyo takip oranı en fazla 3. işletme grubunda gözlemlenmiştir. Gazete takibi ise hiçbir işletmede bulunmamaktadır. Gazete takip durumu ile ilgili sorulan soruya köyümüze gazete gelmiyor cevabı gazete takip oranının neden düşük olduğuna dair bir cevap niteliğindedir.

Çizelge 6. 25 Medya Takip Durumu (saat/gün)

İşletme Genişlik Grupları (baş)	TV	Radyo	Toplam
0-100	2,29	0,57	2,86
101-200	3,00	0,50	3,50
201-+	2,65	0,75	3,40
İşletmeler Ortalaması	2,69	0,61	3,30
Oran(%)	81,37	18,52	100

İncelenen işletmeler bu iletişim araçlarını kullanırken tarımsal içerikli konulara ağırlık verilip verilmediği sorulmuştur. Sonuçlar çizelge 6.26’da verilmiştir.

Çizelge 6. 26 İletişim araçlarını kullanırken tarımsal konulara verilen ağırlık

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Evet (%)	Hayır (%)	Toplam
0-100	64,29	35,71	100
101-200	90,00	10,00	100
201-+	60,00	40,00	100
İşletmeler ortalaması	71,43	28,57	100

İncelenen işletmelerde % 71,43 ile tarımsal konuların medyadan takip edildiği % 28,57’lik oran da takip edilmediği yanıtı verilmiştir.

İletişim araçlarında tarımsal konulara ağırlık veriyorum yanıtını verenler medyada tarımsal içerikli program denk geldiği zaman kanal değiştirmedeğini ifade etmiş ancak özel olarak bir program takibi yapmadığını anlaşılmıştır.

Kadınlara yönelik hangi programlar olmasını istersiniz sorusuna eğitici programlar, dini programlar ve sağlıkla ilgili programlar cevapları verilmiştir.

6. 11. 7. Sağlık Durumu

6. 11. 7. 1 Sağlık problemlerinin incelenmesi

İncelenen işletmelerin sağlık durumlarıyla ilgili veriler çizelge 6.27’de verilmiştir. İşletmeler genelinde %69,07 oranında sağlık probleminin olmadığı anlaşılmıştır. İşletme grupları arasında ise 1. grup işletmelerde % 71,43 oranında sağlık probleminin olduğunu ortaya çıkmıştır. İncelenen işletmede işgücüne ve üretim faaliyetlerine üst düzey katkı sağlayan kadınların sağlıkları aynı oranda bozulmaktadır.

Çizelge 6.27 Sağlıkla ilgili bir problem durumu

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Evet (%)	Hayır (%)	Toplam
0-100	71,43	28,57	100
101-200	10,00	90,00	100
201-+	10,00	90,00	100
İşletmeler Ortalaması	30,48	69,52	100

6. 11. 7. 2. Hastalanma durumunda gidilen sağlık kurumu

İşletmelerin herhangi bir sağlık problemi ile karşılaştığında gideceği sağlık kuruluşu ile ilgili veriler çizelge 6.28’de yer almaktadır. Araştırmada işletme genelinde % 98,33 oranı ile hastaneye, %1,67 ile sağlık ocağına gidildiği tespit edilmiştir.

Hastane için Konya'ya gittikleri Karaman'a yakın olan köylerde Karaman'a gidenlerin de olduğu anlaşılmıştır. Karapınar devlet hastanesinde doktor sayısının yetersiz olması sağlık hizmetlerinin il merkezlerinden karşılanması ihtiyacını doğurmuştur.

Çizelge 6.28 Hastalanma durumunda gidilen sağlık kurumu

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Hastane	Sağlık Ocağı	Toplam
0-100	100,00	0,00	100
101-200	95,00	5,00	100
201-+	100,00	0,00	100
Oran(%)	98,33	1,67	100

6. 11. 7. 3. Tarımsal faaliyetlerin sağlığa etkisi

İncelenen işletmelerde sağlık problemi olanların bu problemlerine tarımsal faaliyetlerinin etkisi araştırılmış ve sonuçlar çizelge 6.29'da verilmiştir. Tarımsal faaliyetlerden dolayı sağlık problemleriniz var mı sorusuna %80 ile hayır % 20 ile de evet yanıtı verilmiştir. Meydana gelen rahatsızlıkların tamamı sırt, bel, eklem ağrıları, bel fıtığı şeklindedir. Orman köylerinde kadın ve kırsal kalkınma üzerine yapılan bir araştırma da incelenen işletmelerde en çok şikayet ettikleri rahatsızlığın romatizma ve eklem ağrıları olduğu görülmektedir (Alkan,Toksoy 2009).

Çizelge 6. 29 Tarımsal faaliyetlerden dolayı sağlık problemi

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Evet (%)	Hayır (%)	Toplam
0-100	50,00	50,00	100
101-200	5,00	95,00	100
201-+	5,00	95,00	100
İşletmeler Ortalaması	20,00	80,00	100

6. 11. 8 Sosyal Güvenlik

6. 11. 8. 1 Kayıtlı olunan sigorta kuruluşu

İncelenen işletmelerin sigorta kuruluşu kayıt durumu çizelge 6.30'da verilmiştir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere %85,48 oranında hayır cevabı verilmiştir. % 14,52 oranında ise evet cevabı verilmiştir. Bu veriler değerlendirilirken kadının bağımsız bir sigorta kuruluşuna kaydının olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. % 14,52 oranı bunu ifade etmektedir %85,48 oranında hayır cevabı verilmiş olmasına rağmen bu oranın nerdeyse tamamının eşinden dolayı Bağ Kur güvencesinin olduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 6. 30 Sigorta kuruluşuna kayıt durumu

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Evet (%)	Hayır (%)	Toplam
0-100	28,57	71,43	100
101-200	10,00	90,00	100
201-+	5,00	95,00	100
İşletmeler Ortalaması	14,52	85,48	100

6. 12. Kadınların Geleceğe Yönelik Beklentileri

Burada kadınların içinde bulundukları durumu değerlendirmeleri, hayatın bazı dönemleri hakkındaki görüşleri, almak istedikleri eğitim ve kendilerine yapılan yayım faaliyetleri incelenmiştir.

6.12.1. Toplumsal ve Bireysel Beklentileri

6. 12. 1.1. Hayattan memnun olma durumu

İncelenen işletmelerde kadınların hayattan memnun olma durumlarının incelenmesinde elde edilen sonuçlar çizelge 6.31'de verilmiştir. Çizelgeye göre %56,43 oranında iyi % 43,57 oranında normal cevabı alınmıştır. İncelenen işletmelerde çok iyi ve kötü yanıtının verilmemesinden dolayı kabullenilmiş bir durum çerçevesinde soruların yanıtlandığı gözlemlenmiştir. İşletme büyüklük

grupları çerçevesinde bir inceleme yapacak olursak 1. grup işletmelerde iyi cevabının oranı %14 iken 2. grup işletmelerde % 75 3. grup işletmelerde % 80 oranındadır. Burada işletme büyüklüğü arttıkça memnuniyet arttığı sonucu çıkmıştır. Bu sonucun elde edilen gelirle ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Çizelge 6.31 Hayattan memnun olma durumu

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Normal (%)	İyi (%)	Toplam (%)
0-100	85,71	14,29	100
101-200	25,00	75,00	100
201-+	20,00	80,00	100
İşletmeler ortalaması	43,57	56,43	100

6. 12.1. 2. Evlilik hakkındaki düşünceler

İncelenen işletmelerde kadınların evlilik hakkında görüşleri mutlaka olmalı şeklinde olmuştur. İşletmelerin genelinde gözlemlenen ataerkil aile yapısı, dini unsurların hâkimiyeti ve geleneklere bağlılık düşünüldüğünde sonuç işletmelerin yapısı ile ters düşmemektedir.

6. 12.1.3. Eğitim hakkındaki düşünceler

İşletmelerin eğitim hakkındaki görüşleri çizelge 6.32’de verilmiştir. Buna göre mutlaka olmalı diyenlerin oranı % 75, fark etmez diyenlerin oranı % 25’dir. İşletmelerin hiç birisinden olmamalı yanıtı alınmamıştır.

Okuryazar oranı % 97,84 olan çalışma alanında eğitim mutlaka olmalı diyenlerin oranı yüksek çıkmıştır. % 25 oranında olan fark etmez cevabı daha çok 2. ve 3. grup işletmelerde verilmiştir. Böyle bir cevabın verilme sebebinin işletmelerde ihtiyaç duyulan iş gücünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çizelge 6.32 Eğitim hakkındaki düşünceler

İşletme Genişlik Grupları (baş)	Mutlaka olmalı (%)	Fark etmez (%)	Toplam
0-100	50,00	50,00	100
101-200	90,00	10,00	100
201-+	85,00	15,00	100
İşletmeler Ortalaması	75,00	25,00	100

6. 12.1 4. Kadınların başka işlerde çalışmasıyla ilgili düşünceler

İncelenen işletmelerin, kadınların başka işte çalışmasına bakış açısı irdelenmiştir elde edilen veriler Çizelge 6.33’de yer almaktadır. Buna göre Mutlaka çalışmalı cevabı % 7,14, zorunlu durumlarda çalışmalı yanıtı % 90,48, kesinlikle çalışmamalı yanıtı % 2,38 oranında verilmiştir.

Kadının özellikle de evli kadının dışarıda herhangi bir işte çalışmasını onaylamayan toplumsal yargılar silinmeye başladıkça kadın-çalışma arasında güçlü bağlar kurulmaya başlanmıştır. Bunu ekonomik koşulların da desteklemesiyle artık kadınlar kamusal hayatın ve çalışma yaşamının aktif üyeleri olarak görülmüş ve kabul edilmiştir (Fidan ve ark. 2009).

İncelenen işletmelerde elde edilen sonuçta kadının başka işlerde çalışmasına kesinlikle karşı değildir. Ancak % 90,48 oranıyla zorunlu durumlarda çalışmalı cevabı geleneksel yapının hâkimiyetini hissettirmektedir.

Çizelge 6.33 Kadınların başka işlerde çalışıp çalışmaması ile ilgili görüşler

İşletme genişlik Grupları (baş)	Mutlaka Çalışmalı (%)	Zorunlu Durumlarda (%)	Kesinlikle Çalışmamalı (%)	Toplam (%)
0–100	21,43	71,43	7,14	100
101–200	0,00	100,00	0,00	100
201- +	0,00	100,00	0,00	100
İşletmeler Ortalaması	7,14	90,48	2,38	100

6. 12. 1.5. Yapılan yayım faaliyetlerinin incelenmesi

İncelenen işletmelerin yayım faaliyetleri hakkındaki görüşleri çizelge 6.34’de verilmiştir. Buna göre % 60 oranında bilmiyorum yanıtı alınmıştır. % 34,29 oranında da kötü yanıtını vermiştir. İlçe Tarım Müdürlüğünde bayan yayım elemanı olmaması, görev yapan tarım danışmanı personeline sorumluluk alanının çok fazla olması ve burada yer alan tarım danışmanlarının zaman zaman İlçe Müdürlüklerinde görevlendirilmesi yayım faaliyetlerinin işletmeler tarafından bu şekilde değerlendirilmesinde önemli etkenler olduğu düşünülmektedir.

Şanlıurfa’da yapılan bir araştırmada yayım faaliyetlerinden haberdar olma durumları incelenen işletmelerin % 58,3’ü yayım faaliyetleri için yapılan ziyaretlerden bilmiyorum yanıtını vermiştir (Kara 2005).

Çizelge 6. 34 Yayım faaliyetleri hakkındaki görüşler

İşletme genişlik Grupları (baş)	Normal (%)	Kötü (%)	Bilmiyorum (%)	Toplam (%)
0-100	7,14	42,86	50,00	100
101-200	5,00	15,00	80,00	100
201-+	5,00	45,00	50,00	100
İşletmeler Ortalaması	5,71	34,29	60,00	100

6. 12. 2. İş ve ekonomik durumu ile ilgili beklentileri

Bu bölümde işletmelerin hayatlarında yapmak istedikleri değişiklikler, kadın tarım dışında çalışabileceği meslekler, tarım dışı gelir durumu incelenmiştir.

6. 12. 2. 1 Hayatında yapmak istediği değişikliklerin incelenmesi

Hayatında yapmak istedikleri değişiklikler, ilerisi için ne düşünüyorsunuz sorusuyla incelenmeye çalışılmıştır. İncelenen işletmelerde ilerisi için ne düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevaplar çizelge 6.35’de verilmiştir. Çizelgeye göre bu soru karşısında diğer kategorisinde değerlendirilen yanıtlar % 40,24 ile oransal olarak birinci sırada gelmektedir. İkinci sırada % 35,24 ile şehre yerleşmek,

% 14,76 ile çocukların okuması ve bir meslek sahibi olması 3. sırada yer almaktadır. Diğer kategorisinde en çok verilen cevap dini konularla ilgili görevleri yerine getirmek olmuştur.

Çizelge 6.35 İlerisi için düşüncelerinin durumu (%)

İşletme genişlik Grupları (baş)	Şehre yerleşmek	Çocukları evlendirip çalışmamak	El sanatlarından birini öğrenip çalışmamak	Çocukların okuması ve bir meslek sahibi olması	Düşüncem yok	Diğer
0-100	35,71	14,29	7,14	14,29	21,43	35,71
101-200	50,00	5,00	0,00	30,00	5,00	30,00
201-+	20,00	15,00	0,00	0,00	15,00	55,00
İşletmeler Ortalaması	35,24	11,43	2,38	14,76	13,81	40,24

6. 12. 2. 2 Kadınların tarım dışı çalışma düşünceleri

İncelenen işletmelerin kadınların hangi iş gruplarında çalışabileceğine dair görüşler çizelge 6.36'da yer almıştır. İşletmelerin geneline bakılırsa %96,67 ile Hemşirelik mesleğinin 1. sırada yer aldığı % 79,66 ile Öğretmenlik mesleği %43,33 ile de El sanatları 3. sırada yer almaktadır. Eğitim konusunda mutlaka olmalı yanıtı oransal olarak fazla çıkması meslek gruplarını belirlerken de eğitim gerektiren meslek gruplarının ilk sırada yer alması incelenen işletmelerde kadınların okuma ve çalışma konusundaki görüşlerinin geçmişe nazaran farklılık göstermektedir. Birçok bölgemizde de kısmen de olsa hala devam etmekte olan kız çocuklarının okula gönderilmemesi gibi düşünce şekli incelenen işletmelerimizde görülmemiştir.

Çizelge 6.36 Kadınların tarım dışında çalışabileceği meslek grupları(%)

İşletme genişlik Grupları (baş	El Sanatları	Hemşirelik	Devlet Memurluğu	Öğretmen
0-100	50,00	100,00	35,71	64
101-200	25,00	95,00	30,00	90
201- +	55,00	95,00	55,00	85
İşletmeler Ortalaması	43,33	96,67	40,24	79,66

6. 12. 2. 3. Tarım Dışı Gelir durumu

İncelenen işletmelerde kadınların tarım dışı gelirinin olmadığı tespit edilmiştir

6. 13. Televizyon ve radyodan bilgi temin durumu

Çizelge 6. 38 de televizyon ve radyodan bilgi edinme durumu ile ilgili veriler yer almaktadır. Çizelgeye göre araştırmamız da % 85,19 oranı ile televizyondan bilgi temin ediyorum, % 14,81 oranı da televizyondan ve radyodan bilgi temin etmiyorum yanıtını vermiştir. Araştırmamızda radyodan herhangi bir bilgi öğrenen işletme tespit edilmemiştir.

Çizelge 6. 37 Televizyon ve radyodan bilgi temin durumu

İşletme genişlik Grupları (baş	Tv	Öğrenmiyor	Toplam
0-100	0,79	0,21	1,00
101-200	0,90	0,10	1,00
201-+	0,85	0,15	1,00
İşletmeler Ortalaması	0,85	0,15	1,00
Oran (%)	85,19	14,81	100

6. 14 Ki kare analiz sonuçları

Karapınar İlçesi hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınların statüsünün incelendiği bu çalışmada; arazi büyüklüğü, hayvan varlığı ve eğitim seviyesi dikkate alınarak ki kare analizi yapılmıştır. Yapılan bu analizde aşağıdaki kriterlerin ilişkisi incelenmiştir.

- Eğitim Seviyesi ile ;
 - Tarımsal örgüte üyelik durumu,
 - Ekonomik kararlarda eşine danışma durumu,
 - Kooperatif üyelik durumu,
 - Sosyal kararlarda eşine danışma durumu,
 - Komşularla yapılacak işlerde danışma durumu,
 - Tarımsal bilgiye ulaşım düzeyi,
 - Teknoloji bulundurma düzeyi,
 - Seçimlerde oy kullanırken karar durumu,
 - Aile reisinin eğitime bakış açısı,
 - Yaygın eğitim faaliyetlerine katılma durumu,
 - Medyada tarımsal konuların takip durumuyla ilişkisi,
- Hayvan varlığı ile;
 - Tarımsal örgüte üyelik durumu,
 - Kooperatif üyelik durumu,
 - Tarımsal bilgiye ulaşım düzeyi,
 - Teknoloji bulundurma düzeyiyle ilişkisi,
- Arazi genişlikleri ile;
 - Tarımsal örgüte üyelik durumu,
 - Kooperatif üyelik durumu,
 - Tarımsal bilgiye ulaşım düzeyi,
 - Teknoloji bulundurma düzeyiyle ilişkisi,

Yapılan bu analiz sonucunda komşularla yapılacak olan işlerde karar mekanizmasının eğitim seviyesi ile ilişkisi anlamlı bulunmuştur. Buna karşın diğer arazi büyüklüğü, hayvan varlığı ve eğitim seviyesine göre yapılan ki kare analizlerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Analiz sonucunda elde edilen veri kırsal yaşamın yapısı ile örtüşmektedir. Kırsal kesimin aile yapısı incelendiğinde, gerek sosyal gerekse ekonomik kararlarda aile reisinin rolü büyüktür.

Komşularla yapılacak işlerde eğitim seviyesinin etkisi anlamlı bulunmuştur. Eğitim seviyesi yapılacak işlere ve katılma durumuna etkilidir. Araştırma alanında kadınların bu konudaki karar verme payı %42,59'dur. Yapılan ki kare analiz testi ile bu oranın eğitim seviyesi ile ilişkisinin olduğu anlaşılmıştır.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de önemli bir iş gücü potansiyeline sahip tarım sektöründe kadın üreticilerimizin üstlendikleri görevin önemi kadar kendilerine önem verilip verilmediği bu bağlamda kadınlara yayım faaliyeti ve bilgilerin ne düzeyde ve şekilde ulaştığının tespitidir. Bu amaca yönelik olarak Konya ili, Karapınar ilçesinde “gayeli örnekleme” ile belirlenen köylerde araştırma yapılmıştır. Kadın üreticilerle yapılan anket çalışmalarında aile reislerinin cevapları da dikkate alınmıştır. Gayeli örnekleme ile belirlenen küçükbaş havancılığın yoğun olarak yapıldığı Hotamış ve İslık Kasabası, Kayacık, Karakışla, Şabanlı, Ortaoba, Çiğil köylerinde tabakalı tesadüfî örnekleme metoduna göre 3 tabakaya ayrılmış toplam 54 işletme ile anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmada işletme genişlikleri 0-100 baş, 101-200 baş, 201 ve daha fazla küçükbaş hayvana sahip olan işletmeler olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır.

Araştırma yapılan işletmelerin nüfusunun %51,53’ü kadın nüfus %48,47’si de erkek nüfustur. Bu nüfusun %52,06’sını aktif nüfus denilen 15–49 yaş arası grup oluşturmaktadır. 15-49 yaş arası grubun oranı Türkiye ortalamasının altındadır. 50 yaş ve üzeri nüfus oranı anket yaptığımız işletmelerin %20,65’ini oluşturmaktadır. Bu veriler ışığında işletmelerin genel nüfus durumunun genç bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Okuryazar oranına bakıldığında işletmelerin %92,41’i okuma yazma bilmekte olup bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir.

İşgücü varlığı işletmeler ortalaması 3,80 Erkek İşgücü Birimi ve 1064,19 Erkek İş Gücüdür. Toplam iş gücü içerisinde %43,85 kadın iş gücü yer alırken % 56,05’de erkek iş gücü yer almaktadır. Toplam iş gücünün %84,62’si aile iş gücü % 15,38’i de yabancı iş gücüdür. İşletmelerimizde %31 oranında atıl işgücü bulunmaktadır.

Ortaya çıkan iş gücü verileri Konya’da yapılan diğer araştırmalarda elde edilen verilerle yüksek farklılıklar göstermemektedir.

İşletmelerde arazi genişliği 150,20 dekar ile 234,20 dekar arasında değişmektedir. İşletmeler ortalaması da 199,05 dekardır. Toplam arazinin

%90,63'lük kısmı mülk arazi şeklinde tasarruf edilmektedir. Tasarruf şekli itibariyle Türkiye geneli ile örtüşmekte olup Türkiye genelinde de en fazla tasarruf şekli mülk arazidir.

Hayvan varlığı incelendiğinde ortalama küçükbaş hayvan sayısı 282,26 adet çıkarken büyükbaş hayvan sayısı 6,85 olarak bulunmuştur. Ortalama hayvan varlığı 19,63 BBHB olarak bulunmuştur.

Bilgiye ulaşım düzeyinde önemli etkisi bulunan teknolojik aletlerin varlığını araştırıldığı bölümde televizyona sahip olma oranı % 98'dir. Cep telefonuna sahip olma oranı % 78'dir. Bu oran işletme büyüklüğü ile doğru orantılı bir artış göstermiştir. Çamaşır makinesi, buzdolabı her evde bulunurken bilgisayara sahip olma oranı %1,44 seviyesinde kalmıştır. Azda olsa bilgisayar bulunduğu halde işletmelerde kadınlar bilgisayar kullanmasını bilmemektedir. Bilgisayarın kullanımı erkek ağırlıklıdır.

Tarımsal bilgiye ulaşım durumları incelendiğinde %49,07 oranı ile aile, %41,67 oranında ise diğer çiftçilerden tarımsal bilgi öğrendikleri belirlenmiştir.. Tarımsal yayım konusunda önemli bir yeri olan kamu sektörünün hiçbir üretici tarafından bilgiye ulaşılan kaynaklar arasında gösterilmemiş olması kamu yayım anlayışının geldiği noktayı göstermektedir

İşletmelerde yer alan kadın üreticiler yılda 7,43 gün bitkisel üretim faaliyetlerinde bulunmaktadır, bu da ortalama günde 0,49 saat yapmaktadır. Hayvansal üretimde kadın iş gücü süt sağım işlerinde % 92,61 oranında yer alırken ahır temizliğinde %74,76 oranında ve %70,47 oranında da hayvan bakımı yemle işlerinde yer almaktadır. Bu rakamlarda gösteriyor ki verimli bir küçükbaş hayvancılık işletmesi için gerekli olan işgücünde kadın aktif olarak görev alıyor. Kadınlara yönelik yapılacak yayım faaliyetleri bu verimliliği olumlu yönde etkileyecektir.

Kadınların tarımsal içerikli örgüt üyelik durumları incelendiğinde %94,4 oranında örgüt üyeliğinin olmadığı anlaşılmıştır. Geriye kalan % 5,6'lık oran ise desteklemelerden yararlanmak için zorunlu olarak yapılan üyelik olduğu tespit edilmiştir. Kooperatif üyelik durumunda da işletmede yer alan kadınların %90,7 oranı ile kooperatif üyeliğinin olmadığı tespit edilmiştir. Kadın üreticiler arasında

örgütlenme bilinci tam olarak yerleşmemiş olup bu konudaki kararlarda erkek egemenliği gözlemlenmiştir.

Tarımsal faaliyetlerin birçoğunda yer alan kadına ev işlerinde de önemli görevler düşmektedir. Bu çerçevede incelenen işletmelerde çamaşır, bulaşık yıkama, ev temizliği, yemek yapma evde üstlendiği işler arasında % 67'lik bir orana sahiptir. Geriye kalan % 33'lük oranda ise ekmek yapma, el sanatı ve çocuk bakma işleri yer almaktadır. Bu oranlardan da anlaşıldığı gibi kadın tarım sektöründe önemli katkılar sağlamaktadır.

Köyde kadınların yaptığı bir sosyal faaliyet olarak değerlendirilen bir araya gelerek yapılan faaliyetler incelendiğinde %51,98 oran ile ilk sırada ekmek yapma faaliyeti gelmektedir. Diğer kadınlarla bu faaliyetleri yapmada karar mekanizmasında kadının rolü incelendiğinde ise %43 oranı ile kararı kendi vermektedir eşinin rolü ise %17 olarak belirlenmiştir. Köyde diğer kadınlarla yapılan bu şekilde birlikteliklere eşler karışmayarak bu kararı genelde eşlerine bırakmaktadır.

Komşularla yapılacak işlerde kadının rolü önemli bir seviyede olmakla beraber seçimlerde oy kullanırken %73,10 ile eşin hâkimiyeti hissedilmektedir. Ekonomik kararlarda eşine danışma durumu değerlendirildiğinde ise % 51,44 ile aile reisinin ekonomik kararlarda eşine danışmadığı sonucu çıkmıştır. Sosyal kararlarda ise %99,24 oranında aile reisinin eşine danıştığı anlaşılmıştır. Bazı sosyal kararlarda eşin yalnız karar almasının aile içi geçimsizliklere neden olduğu da anket sırasında gözlemlenen bir tespittir.

İşletmelerin eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik durumları da incelenmiştir. Türkiye ortalaması % 85,71 olarak bilinen okuryazar oranı ile incelenen işletmelerin okuryazar oranı kıyaslandığında % 97,84 ile Türkiye ortalamasının üzerinde bir oran çıkmıştır. Eğitim algısını önemli oranda etkileyen okuryazar olma durumu yapılacak yaygın faaliyetlerinin etkinliği açısından oldukça önemlidir. İşletmelerin yaygın eğitim durumu incelendiğinde %71,91 oranında köylerde yaygın eğitim olmadığı belirlenmiştir. % 28,09'luk kesim ise Halk Eğitim Merkezlerinin verdiği dikiş nakış kursu olduğunu belirtmiştir. Yaygın eğitim faaliyetlerine katılma durumu sorulduğunda da %22,8 oranında bir katılma durumu ortaya çıkmıştır. Katılım gerçekleşen kursların genelde el sanatları kursu olduğu belirlenmiştir. Önceki yıllarda açılan halı kilim dokuma kursu işletmeler tarafından yoğun ilgi gördüğü

halde parlama problemlerinden dolayı kursa ilgi azalmıştır. Anketler esnasında yapılan gözlemlerde pazar payının olması ve ürünlerin pazarlanmasının kolay olması durumunda bu faaliyetlere devam edebileceği gözlemlenmiştir. Dikiş nakış kursuna gidenlerin de nerdeyse tamamı çeyizlik amacıyla bu kursları tercih ettiklerini beyan etmişlerdir.

Araştırma bölgesinde eğitim almak istedikleri konular olarak %79,52 ile ev ekonomisi faaliyetleri ile ilgili eğitim, bilgi talepleri ilk sırada yer alırken %2,38 ile bitkisel üretimle ilgili eğitim talepleri de son sırada yer almıştır. Böyle bir sonuçta bitkisel üretimle ilgili bilgi birikimlerinin yeterli olduğunu düşüncelerinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bölgesinde bu yaygın eğitim faaliyetlerine aile reisinin bakış açısı kadın üreticileri talepleriyle doğru orantılıdır. Aile reisinin yaygın eğitim faaliyetlerini %61,43 oranında desteklediği, %36,19 oranında da karışmadığı belirlenmiştir. Anketler sırasında erkek için her ne kadar da karışmıyor yanıtı alınmış ise de yapılan gözlemlerde eğitimlerin erkek denetiminde olduğu yansımaktadır.

İletişim araçlarını takip etme durumunda sorulduğunda %81,37 oranında televizyon yanıtı verilmiş ikinci sırada ise takip ettiği belirlenmiştir. Gazete takip etme konusunda hiçbir üretici olumlu yanıt vermemiş, ancak birçok üreticinin köylerine gazete gelmediği anlaşılmış eğer günlük gazeteye ulaşma imkânları olsa takip etme ihtimalinin olduğu kanaatine varırmıştır.

İletişim araçlarını kullanırken tarımsal içerikli konulara ağırlık verilip verilmediği incelenmiş olup %71,43 oranında takip edildiği belirlenmiştir. Ancak iletişim araçlarında özel olarak takip edilen tarımsal içerikli bir program olmadığı tarımsal içerikli bir program denk gelirse ilgiyle takip edildiği anketler esnasında ifade edilmiştir.

Sağlık problemlerinin araştırıldığı bölümde % 69,52 oranında herhangi bir sağlık probleminin olmadığı yanıtı verilmiştir. Sağlık problemi olduğunda gidilen sağlık kuruluşu olarak şehir merkezindeki hastanelere yanıtı verilmiş bu yanıt açıldığında genellikle il merkezlerinin tercih edildiği anlaşılmıştır. Karaman iline yakın olanlar Karaman'ı tercih ederken diğerleri de Konya'ya gittiğini ifade etmiştir. Bu konuda Karapınar Devlet hastanesinin tercih edilmeme sebebi olarak yetersiz sağlık hizmetleri gösterilmiştir. Tarımsal faaliyetlerin sağlık durumuna etkisi

araştırıldığında %20 oranında etkili olduğu yanıtı verilmiş bu rahatsızlıklarda genellikle sırt, bel, eklem ağrıları, bel fıtığı şeklinde olmuştur.

Araştırma bölgesindeki işletmelerin %85,48 oranında herhangi bir sigorta kuruluşuna bireysel kayıtlarının olmadığı sonucu çıkmıştır. Ancak bu oranın tamamının eşinden dolayı bağ kur güvencesinin olduğu anlaşılmıştır.

Kadınların geleceğe yönelik beklentileri ile ilgili olarak hayattan memnun olma durumu araştırıldığında %56,43'ü iyi %43,57'si normal yanıtını verirken çok memnunuz yanıtı hiç verilmemiştir. Evlilikle ilgili olarak genel sosyal ve inanç yapısı gereği tüm işletmeler mutlaka olmalı yanıtını vermiştir. Eğitim ile ilgili görüşlerde ise evlilik de olduğu kadar genele yansıyan bir oranda mutlaka olmalı yanıtı verilmese de % 75 ile en çok orana sahip yanıt olmuştur. Eğitim konusunda fark etmez yanıtını verenlerin oranı ise %25'dir. Okuryazar oranı ile kıyaslandığında mutlaka olmalı yanıtı işletmenin genel yapısı ile tutarlılık göstermektedir.

Kadınların başka işlerde çalışması ile ilgili düşüncelerde % 90,48 oranında zorunlu durumlarda çalışmalı, %7,14 oranında ise mutlaka çalışmalı yanıtı verilmiştir.

Yayım durumunun incelenmesiyle ilgili sorulan sorularda var olan yayım faaliyetlerinin değerlendirilmesi istenmiştir. % 60 oranında yayım faaliyetinin varlığı hakkında bilgisinin olmadığına dair bilmiyorum yanıtı verilirken %34,29 oranında kötü %5,71 oranında ise normal yanıtı alınmıştır.

Hayatlarında yapmak istedikleri değişiklikler sorulduğunda %40,24 ile diğer yanıtı verilmiş bu seçenek içerisinde Hacca gitmek en fazla verilen cevap olmuştur. %35,24 oranında ise şehre yerleşmek yanıtı verilmiştir.

Tarım dışı herhangi bir gelir durumunun sorgulandığı bölümde genel olarak herhangi bir gelirlerinin olmadığı tespit edilmiştir. Televizyon ve radyodan bilgi temin durumu araştırıldığında %85,19 oranında televizyon birinci sırada yer almıştır.

Konya ili Karapınar ilçesinde yapılan bu araştırma içerisinde çıkan sonuçlar çerçevesinde bu bölgede yaşayan ve hayatlarını burada sürdürmek zorunda olan kadınların durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların sektörün ilk temsilcisi gibi gözükmemelerine rağmen önemli katkıları olduğu anlaşılmıştır. Karapınar hayvancılık işletmelerinde çalışan kadınların eğitim düzeyleri yapılacak olan yayım faaliyetlerini değerlendirebilecek

boyuttur. Üstlendikleri görev itibarıyla bu eğitimlerin verilmesi de tartışmasız çok önemlidir. Bugüne kadar herhangi bir tarımsal yayım faaliyetinin yapılmamış olması talep ettikleri eğitim konularına da yansımıştır. Bitkisel ve hayvansal üretim alanlarında talep edilen eğitim son sıralarda yer almaktadır. Bu konularda yapılacak eğitim faaliyetlerinin onlara neler kazandırabileceği konusunda bir farkındalık olmamakla birlikte uyguladıklarının doğru olduğu düşüncesi hâkimdir. Bilgiye ulaşma düzeyleri açısından teknoloji varlığı değerlendirildiğinde ise evlerinde bulundukları iletişim teknolojilerine ait cihazlar yeterli düzeydedir. Ancak burada da kadınlara dönük tarımsal içerikli bilgilendirici programların eksikliği hissedilmektedir.

Ekonomik ve sosyal kararlarda kadının etkisi düşünöldüğünde kadının bilgilendirilmesinin önemi bir kez daha anlaşılmaktadır. Sosyal kararlarda kadının etkisi fazla olurken ekonomik kararlarda da azımsanmayacak bir orandadır. Bu nedenle kadının bilgisinin artması işletmenin genel tarımsal politikasına olumlu yansıyacak kanaati oluşmuştur. Bu çerçevede kadınlara yönelik tarımsal yayım çalışmalarının bugüne kadar yer almaması önemli bir kayıp olmuştur. Bu yayım faaliyetlerinin yapılamamasında en büyük etkenlerden birinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatı olan Karapınar İlçe Tarım Müdürlüğünde görevli bayan personelin bulunmamasıdır. İlçe tarım müdürlüğünde ev ekonomisi teknisyeni, ziraat mühendisi, veteriner hekim gibi eğitim verebilecek düzeyde bayan personelin olması Karapınar genelinde kadınlara yönelik yayım faaliyetlerinin yapılmasını sağlayacaktır. Bu çözüme alternatif olarak bayan personelin olduğu yakın ilçelerden ya da İl merkezinden görevlendirilecek personel ile bu yayım faaliyetleri yapılabilir. Yaygın eğitim faaliyetleri çerçevesinde bugüne kadar Halk eğitim Merkezlerinde başka yaygın eğitim faaliyeti yürüten olmamıştır. Halk eğitim kursları da genelde dikiş nakış ve el sanatları üzerine olmuştur. Bu kursların köyde yaşayan kadınların sosyal faaliyetleri üzerine olumlu etki yaptığı bir gerçektir. Ancak Halk Eğitim Merkezleri aracılığı ile yine tarımsal içerikli eğitimler verilebilir. Karapınar'da özel sektörde faaliyet gösteren Ziraat Mühendisleri görevlendirilerek bu yayım faaliyetlerinin olması sağlanabilir. Karapınar genelinde yapılan bu araştırmada örgütlenme durumunda da önemli bir eksiklik olduğu gözlemlenmiştir. Örgütlenme konusunda kadınların örgütlenmesine dönük yayım faaliyetleri yapılarak diğer

kurum ve kuruluşlarla da irtibat sağlanarak örgütlenme sağlanmalıdır. Tabî ki öncelikle örgütlenme bilincinin oluşturulması gerekmektedir. Bugüne kadar verilen yaygın eğitim kurslarının gelir getirici bir özelliği olmamıştır. Uzun yıllar önce açılan halı kilim dokumacılığı kursunda yeterli ilgi olmadığından kapanmıştır. Birçok üreticinin evinde halı kilim dokuma tezgâhlarının olduğu araştırma süresince gözlemlenmiştir. Bu konuda da bir çalışma yapılarak ellerinde bulunan imkânların ekonomik anlamda değerlendirilmesine dönük pazarlama alanları yaratılmalı ve kadın üreticilerin bu yeteneklerinin ve ellerinde bulunan donanımların değerlendirilerek onlara gelir imkânı sağlanmalıdır.

Bugüne kadar hep erkeklere dönük yapılan teknik gezilere kadınlar da dâhil edilmelidir. Kadınlara özel fuar gezileri düzenlenerek yeni teknoloji ve gelişmelerden haberdar olmaları sağlanmalıdır. Bu süreç bilgi birikimlerini arttıracığı gibi aynı zamanda sosyal bir aktivite olarak özgüven kazanmalarını sağlayacaktır.

Tarımın diğer alanlarında da aktif rol alan kadınların Karapınar İlçesinde özellikle küçükbaş hayvancılıktaki rolü çok önemlidir. Karapınar; gerek kamu yayımı açısından gerekse özel sektörün yayım faaliyetleri açısından ihmal edilmemesi gereken, yapılan yayım faaliyetlerinin de sonuçlarının kısa sürede alınabileceği bir bölgedir.

8. KAYNAKLAR

Abay,C. , Saner G. , ve Atış,E. , 1996 İzmir yöresinde kadın eğitime yönelik hizmetlerin kadının kırsal alanda istihdamına etkisi. T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve sorunları Müdürlüğü yayınları İzmir 94s.

Abay C. , Atış, E. ve Saner, G. , 1999. “İzmir’de Kırsal Kadına Yönelik Eğitimin İstihdama Etkisi” T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara

Abuquah,E. , 1996 Rural women and High Forest in Ghana:A Case Study of the Nkawie Forest District. Master of Forestry Degree,Lakehead University,Ontario,Canada 128p

Açıl, A. F. ve Demirci, R. 1984. “Tarım Ekonomisi Ders Kitabı” Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No: 880, Ankara.

Aktaş,2009 Konya ili Karapınar İlçesi Koyunculuk İşletmelerinin ekonomik analizi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü,Konya

Alkan S. ,Toksoy D. ,2009 Orman köylerinde kadın ve kırsal kalkınma (Trabzon ili örneği) II. Ormancılıkta sosyo ekonomik sorunlar kongresi Isparta

Anonim ,2000. Kırsal Alan Kadınının İstihdama Katılımı, T. C. Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, Şubat, Ankara.

Anonim 2001. , Tarım sayımı verileri Türkiye istatistik Kurumu

Anonim 2004. , Tarım şurası 2004 sonuç raporu. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

Anonim, 2007. , TÜİK 2004-2005-2006 Yılları İşgücü İstatistikleri, Ankara

Anonim 2008 ., Tarımsal Yayım ve Danışmanlık kitabı T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, Ankara

Anonim 2009 . , Türkiye’de Kadının Durumu. T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Anonim 2009b, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Karapınar İlçe Tarım Müdürlüğü Tarımsal Verileri

Ballara M. ,1992 Women and Literacy Zed Boks Ltd. London

Bayramoğlu ,Z. . ,2003 Konya İlinde Süt Sığırcılığı Projesi (100 X 2) Kapsamında Yer Alan İşletmelerin Ekonomik Analizi,Yüksek lisans tezi,Fen Bilimleri Enstitüsü Ankara

Bircan,İ. 1992. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kadınların Beceri ve Gelir Düzeylerinin Yükseltilmesi. Unicef, Türkiye.

Büyükbay O. ,E. ,Uzunöz,M. ,Bal G. S. , 2006 Gelişmişlik açısından farklı iki yörede kadınların bilgi edinme davranışları üzerine bir araştırma. Türkiye VII. Tarım Ekonomisi Kongresi Antalya

Davran,Müge K,2005 “Gender Roles of Rural Women in Small District of Adan Province”Pakistan Journal of Social Science,Vol3,No1,Grace Publications Network,Pakistan

Demir S. 2002 Kırsal Kalkınmada Kadınlar Orman Köyü Kalkınma Kooperatifleri yönetici ve üyelerinin orman ekosistemlerindeki biyolojik çeşitliliği yerinde koruma eğitim projesi Ankara

Due,J. M. , 1997. Gender again-views of female Agricultural Extension Officers by Smallholder Farmers in Tanzania. World Development. 25. (5):713-725

Doğançukuru ,H. , 2009 Konya İlinde Tarımsal Yayında Alternatif İletişim vasıtası olarak cep tarım Uygulamaları ve geliştirme olanakları . Yüksek Lisans Tezi,Fen Bilimleri enstitüsü, Konya

Erkuş,A.,Demirci, Bülbül,T.Kıral, F.Açıl,R.Demirci,1995 Tarım Ekonomisi. Ankara Üniversitesi,Ziraat Fakültesi,Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları No:5, Ankara.S.298

Ermetin, A. Ü. , 1999. “Konya Bölgesinde Kırsal Alanda Tarımsal Üretimde Kadının Yeri ve Önemi” Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Ertürk, Y. 1990, “Türkiye’de Sosyo- Ekonomik Gelisme ve Kırsal Kadının Konumu” Kadın ve Sosyo- Eko ILO- TKV Danışma Toplantısı Raporları,Aralık 1990, Ankara, s:16-29.

European Commission, 1998 “Equal Opportunities for Women and Men: European Community Acts”, Brussels.

Fremont, J.M., 2001 Frauen in der europaeischen Landwirtschaft, Statistik kurz gefasst Landwirtschaft und Fischerei,Thema 5- 7/2001,Eurostat

Fidan F. ,İşçi,Ö. ,Yılmaz,T. , 2009 Kadın Mesleği Kavramı: Anlamlılığı ve İçeriği Doğu Akdeniz Üniversitesinde Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı

Günes, T. ve Arıkan, R. , 1988, “Tarım Ekonomisi İstatistiği”, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları : 1049, Ders Kitabı : 305, Ankara.

Kara Ö. ,F. , 2005 Şanlıurfa İlinde Kadınların Tarımsal Yayım Hizmetlerinden Yararlanma Durumu Ve Buna Etki Eden Etmenler üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.

Kara Ö. F. ve Aktaş Y. 2007, Şanlıurfa İlinde Kadınların Tarımsal Yayım Çalışmasından Yararlanmasına Etki Eden Olumsuz Etkenler. Tarım ekonomisi dergisi:13(2):71-83

Kasımoğlu,E. 2006. Tarımda Çalışan Kadınların Sorunları Dicle Üniversitesi sağlık bilimleri enstitüsü Diyarbakır

Keskin G., 2004 Avrupa Birliği'nde Tarımda Kadının Yeri. Tarımsal ekonomi araştırma enstitüsü dergisi sayı 5 nüsha 10 yıl 2004 ay Nisan

Kumuk,T. ve Oktay E., 1994 Türkiye'nin Kırsal Kalkınma Deneyimlerinin Işığı altında Tarımsal Yayım Yaklaşımları,Örgütlenme-Organizasyon ve Yayım öğretimi üzerine kimi görüşler, Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi İzmir.

Kumuk, T., 1996, Ege Bölgesinde Seçilmiş Bazı Yörelerde Kırsal Kalkınmada Kullanılan Yayım Yaklaşımlarının Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma, Tubitak/ Toag 1068, İzmir, 125s.

Lineras,D., 2003 Frauen und Macnner in der Landwirtschaft – Ein statischer Blick auf die Familienarbeitskraefle, Statistik kurz gefasst Landwirtschaft und Fischerei,Thema 5-4/2003, Eurostat

Oguz C. 1992 Konya ili tarım işletmelerinin hayvancılık şubelerinde kadın iş gücü kullanma kapasitesinin saptanması üzerine bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 2(4):21-26,1992

Oguz C. 1995 Konya İli Kır toplum Yapısı İçinde Hayvancılığın gelişmesinde kadının rolü. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi dergisi 6(8) Sayfa 59-73 1992

Oguz,C. ,Mülayim ,A. Ülkü, Kantar ,Müge 1998 21. Yüzyıl Eşiğinde Tarımsal Üretimde Kalkınmada Kadının Yeri ve Önemi :Konya Örneği Türkiye 3. Tarım Ekonomisi Kongresi 35,217-223,1998

Oğuz,C. ,Mülayim,A. Ü. ,1997 “Konyada Sözleşmeli Şeker Pancarı Yetiştiren Tarım İşletmelerinin Ekonomik Durumu”S. S. KONYA Pancar Ekicileri Eğitim ve Sağlık Vakfı Yayınları No:4 Konya

Oguz C,Peker K,Karakayaci Z, 2007 The role of women for sustainable agriculture in Turkey Bulletin of University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine p. 810-811 Cluj-Napoca

Oguz C. 2008 The role of women in horticulture ;the case study of Yaylacik village in Konya ,Turkey,Prospectes forth he 7th International Symposium “Prospects fort The 3th Millennium Agriculture” p. 382-390,Ramanya

Oguz C, Karakayacı Z, Ermetin U, 2008 The role of some social –economic aspects of Turkish women for sustainable agriculture ; a case study in Konya Proceedings of the 6th international symposium Agro Environ p. 141-149 Antalya

Oktay, E. , Özkaya, T. ,1994 Ükaliteli Üzüm İncir ve Domates Üretiminde Tarımsal Yayımın Etkileri, Can Ofset, İzmir,

Özgen Ö, Hatun U. , 2003 Kırsal Kesimde Kadın Eğitimi

Özgüler M. , Özekici Bülent. , Davran K. Müge 2008 Suyun Sürdürülebilir yönetiminde Kadınların etkinliğinin artırılması Türkiye Örneği

Özçatalbaş O. , 2001. Adana ilinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri farklı iki köyünde kadınların tarımsal faaliyetlere katılımı ve yayımdan yararlanma olanakları. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt:14/1, Antalya s. 79-88

Rodda, A. 1991. Women and the Environment. Zed Books Ltd. , London

Sarptürk, İ. ,1990. Adana İli Kır Toplum Yapısı İçinde Kadının Yeri. Çukurova Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi ,Adana,48s.

Sezgin A. , Yurttaş Z. ve Yavuz F. 2008 Erzurum İlinde Uygulanan Hayvancılığa Yönelik Çiftçi Eğitimi Projelerinin Karşılaştırılmalı Analizi. Tarım ekonomisi dergisi 2008;14(2):75-85

Singal, S. , Srinivasan K. , Jindal R. , 1993. Women's Work Status and Their Time Use Pattern in Rural Households of Haryana, 17, 99-1004, Journal of Consumer Studies and Home Economics, Bangladesh.

Smyke, P. ,1991 Women and health . Zed books Ltd. london 1991

TÜİK 2008 T. C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Tarımsal işletme ve yapı araştırması Haber bülteni 17 Aralık 2008

TÜİK 2009 T. C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu hane halkı işgücü araştırması, 2009 Ağustos dönemi, 16 Kasım 2009

TÜİK 2009a T. C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Hanehalkı İşgücü Araştırması 2009 Aralık Dönemi Sonuçları (Kasım, Aralık 2009, Ocak 2010)

TÜİK, 2009b. İşgücü İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr>

Türktaş G, 2006 TİSK Kadın İstihdamı Zirvesi Konuşması Ankara

Ünal N. ,2009 Kırsalda kadın istihdamını etkileyen faktörler ve yaşam kolaylaştırıcı faaliyetler “Seydişehir örneği” Yüksek Lisans tezi, Fen bilimleri enstitüsü, Konya

Yamane, T. , 1967, “Elementery Sampling Theory Prentice”, Hall Inc., Englewood Cliffs, N. J. , USA.

Yıldırak N. , 1992 Köy kadınlarının sosyo-ekonomik ve kültürel konumları ,Friedrich Ebert Vakfı yayınları ,İstanbul,87 s.

Yıldırak N. ,Gülbuçuk B. ,Gün S. ,Olhan E. ,Kılıç M. , 2002 Türkiye’de gezici ve geçici kadın tarı”m işçilerinin çalışma ve yaşam koşulları ve sorunları

9. ÖZGEÇMİŞ

03.03.1979 tarihinde Mersin - Silifke ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Silifke’de tamamladı. 1997 yılında Çumra Ziraat Meslek Lisesinden mezun oldu. 03.12.1998 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatında (Niğde-Bor) Ziraat Teknisyeni olarak göreve başladı. 2002 yılında Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makineleri bölümünden mezun oldu. 2004 Yılında Ziraat Mühendisi olarak Şırnak iline atandı burada çalıştığı 2,5 yılın son 1 yılında Çiftçi Eğitim ve Yayım Şube Müdürlük görevini vekâleten yürüttü. Daha sonra Konya Karapınar İlçe Tarım Müdürlüğüne Ziraat Mühendisi olarak ataması yapıldı. Karapınar’da çalışmakta iken Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Yayın Dairesi Başkanlığına tayin olmasından dolayı 28.05.2009 tarihinde buradaki görevine başladı. Halen Yayın Dairesi Başkanlığının hazırladığı TRT GAP ekranlarında yayınlanan EKOTARIM programının asistanlığını yürütmektedir. Evli ve 2 çocuk babasıdır.